

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 29.11.2012
COM(2012) 710 final

2012/0337 (COD)

Návrh

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020

„Spokojený život v mezích naší planety“

(Text s významem pro EHP)

{SWD(2012) 397 final}

{SWD(2012) 398 final}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

Akční programy pro životní prostředí (EAP) jsou od počátku sedmdesátých let 20. století vodítkem k rozvoji politiky EU v oblasti životního prostředí. V souladu se Smlouvou se programy EAP přijímají řádným legislativním postupem. Jelikož šestý akční program pro životní prostředí skončil v červenci 2012, Evropská komise navrhuje v reakci na požadavek zúčastněných stran, včetně Rady a Evropského parlamentu, program navazující.

Tento návrh má čtyři hlavní souvislosti. Zaprvé, i navzdory pokroku dosaženému v některých oblastech přetrvávají v oblasti životního prostředí zásadní problémy a nadále se nabízejí možnosti, jak životní prostředí učinit odolnějším vůči systémovým rizikům a změnám. Zadruhé, EU přijala strategii Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, kterou se má řídit vývoj politiky v období do roku 2020. Zatřetí, přestože se mnohé členské státy snaží vyrovnat s hospodářskou krizí, potřeba strukturálních reforem nabízí EU nové příležitosti, jak směřovat k zelené ekonomice podporující začlenění. Začtvrté, summit Rio+20 zdůraznil význam celosvětového rozměru.

Cílem programu EAP je posílit příspěvek politiky v oblasti životního prostředí k přechodu na nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje, které chrání a zvětšuje přírodní bohatství a zajišťuje zdraví a dobré životní podmínky občanů. Program poskytuje zastřešující rámec pro politiku životního prostředí do roku 2020 a určuje devět prioritních cílů, jichž má EU a její členské státy dosáhnout.

Odpovědnost za dosažení cílů v oblasti životního prostředí a klimatu sdílí EU se svými členskými státy. Program by měl být v souladu se zásadou subsidiarity prováděn na odpovídající úrovni.

2. VÝSLEDKY KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

Při přípravě tohoto návrhu Komise provedla posouzení dopadů, přičemž zohlednila názory vyjádřené jinými orgány EU, jakož i širokým spektrem zúčastněných stran. Zároveň čerpala z řady studií a hodnocení. Při posouzení bylo zjištěno, že návrh by představoval přidanou hodnotu hned v několika ohledech: vytvořil by strategický rámec pro politiku EU v oblasti životního prostředí, zajistil by doplňkovost a soudržnost, zaručil by předvídatelnost a rovné podmínky a podnítil by opatření na všech úrovních správy. Názory většiny zúčastněných stran podporují jak tato zjištění, tak navrhované zaměření programu.

3. PRÁVNÍ STRÁNKA NÁVRHU

Tento návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o novém všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 je založen na čl. 192 odst. 3 Smlouvy o fungování EU.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Program v tomto návrhu rozhodnutí byl vypracován v souladu s návrhem Komise na víceletý finanční rámec EU na období 2014–2020.

Návrh

ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020

„Spokojený život v mezích naší planety“

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 192 odst. 3 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru¹,

s ohledem na stanovisko Výboru regionů²,

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Evropská unie si dala za cíl stát se do roku 2020 inteligentní a udržitelnou ekonomikou podporující začlenění prostřednictvím souboru politik a opatření zaměřených na nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje³.
- (2) Navazující akční programy pro životní prostředí vytvářejí od roku 1973 rámec pro činnost Unie v oblasti životního prostředí.
- (3) Šestý akční program Společenství pro životní prostředí (dále jen „6. program EAP“) skončil v červenci 2012, ale mnoho opatření a činností, jež byly v rámci tohoto programu zahájeny, je prováděno i nadále.
- (4) Závěrečné posouzení 6. programu EAP dospělo k závěru, že program byl přínosem pro životní prostředí a nastolil zastřešující strategický směr environmentální politiky. I navzdory těmto úspěchům lze však nadále pozorovat neudržitelné trendy ve všech čtyřech prioritních oblastech, které byly v 6. programu EAP stanoveny: změna

¹ Úř. věst. C ..., ..., s.

² Úř. věst. C ..., ..., s.

³ KOM(2010) 2020 (Úř. věst. C 88 ze dne 19.3.2011) a EUCO 13/10.

klimatu, biologická rozmanitost, životní prostředí a zdraví a udržitelné využívání přírodních zdrojů a nakládání s odpady.

- (5) Závěrečné posouzení poukázalo na některé nedostatky 6. programu EAP, jež by měly být řešeny v programu novém.
- (6) Globální systémové trendy a problémy související s dynamikou populace, urbanizací, nemocemi a pandemiemi, urychlováním technologických změn a neudržitelným hospodářským růstem přispívají k tomu, že zvládání problémů v oblasti životního prostředí a dosažení dlouhodobě udržitelného rozvoje je složité. V zájmu zajištění dlouhodobé prosperity Unie je k řešení těchto problémů nutné přijmout další opatření.
- (7) S ohledem na dlouhodobou vizi pro rok 2050 je nezbytné stanovit prioritní cíle Unie pro rok 2020. Nový program by měl vycházet z politických iniciativ v rámci strategie Evropa 2020⁴, včetně klimatického a energetického balíčku EU⁵, plánu přechodu na nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050⁶, strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020⁷, plánu pro Evropu účinněji využívající zdroje⁸ a stěžejní iniciativy Unie inovací⁹.
- (8) Program by měl přispět k dosažení cílů v oblasti životního prostředí, které již Unie schválila.
- (9) Unie souhlasila, že do roku 2020 dosáhne snížení emisí skleníkových plynů EU alespoň o 20 % (resp. 30 %, pokud se ostatní rozvinuté země zaváží ke srovnatelnému snížení emisí a rozvojové země přispějí úměrně svým povinnostem a schopnostem); zajistí, aby 20 % spotřeby energie pocházelo do roku 2020 z obnovitelných zdrojů energie, a docílí 20% snížení spotřeby primární energie ve srovnání s předpokládanou úrovní, jehož má být dosaženo větší energetickou účinností¹⁰.
- (10) Unie souhlasila, že do roku 2020 zastaví úbytek biologické rozmanitosti a zhoršování ekosystémových služeb v EU, v maximálním proveditelném rozsahu je obnoví a současně zvýší příspěvek EU k odvrácení úbytku biologické rozmanitosti v celosvětovém měřítku¹¹.
- (11) Unie souhlasila, že do roku 2015 dosáhne dobrého stavu všech vod v EU, včetně vod sladkých (řeky a jezera, podzemní vody), brakických (ústí/delty) a pobřežních do jedné námořní míle od pobřeží¹².
- (12) Unie souhlasila, že do roku 2020 dosáhne dobrého environmentálního stavu všech mořských vod Unie¹³.

⁴ KOM(2010) 2020, Úř. věst. C 88 ze dne 19.3.2011.

⁵ Nařízení (ES) č. 443/2009, směrnice 2009/28/ES, směrnice 2009/29/ES, směrnice 2009/30/ES, směrnice 2009/31/ES, rozhodnutí č. 406/2009/ES, všechny v Úř. věst. L 140 ze dne 5.6.2009.

⁶ KOM(2011) 112, Úř. věst. C 140 ze dne 11.5.2011.

⁷ KOM(2011) 244, Úř. věst. C 264 ze dne 8.9.2011.

⁸ KOM(2011) 571, Úř. věst. C 37 ze dne 10.2.2012.

⁹ KOM(2010) 546, Úř. věst. C 121 ze dne 19.4.2011.

¹⁰ Evropská rada, 8.–9. března 2007.

¹¹ EUCO 7/10; závěry Rady 7536/10; KOM(2011) 244.

¹² Směrnice 2000/60/ES, Úř. věst. L 327 ze dne 22.12.2000.

- (13) Unie souhlasila, že dosáhne úrovně kvality ovzduší, které nemají výrazné nepříznivé dopady na lidské zdraví a životní prostředí ani nepředstavují riziko pro lidské zdraví a životní prostředí¹⁴.
- (14) Unie souhlasila, že do roku 2020 dosáhne toho, aby byly chemické látky vyráběny a používány způsobem, který povede k minimalizaci významných nepříznivých účinků na lidské zdraví a životní prostředí¹⁵.
- (15) Unie souhlasila, že ochrání životní prostředí a lidské zdraví tím, že zabrání nepříznivým vlivům (nebo omezí nepříznivé vlivy) vzniku odpadů a nakládání s nimi, omezí celkový dopad využívání zdrojů a zvýší účinnost tohoto využívání při uplatnění následující hierarchie způsobů nakládání s odpady: předcházení vzniku, příprava k opětovnému použití, recyklace, jiné využití, odstranění¹⁶.
- (16) Unie souhlasila, že bude usilovat o absolutní oddělení hospodářského růstu od zhoršování životního prostředí¹⁷.
- (17) Unie souhlasila, že v rámci udržitelného rozvoje bude usilovat o svět, v němž není znehodnocována půda¹⁸.
- (18) Politika Unie v oblasti životního prostředí je založena zejména na zásadě „znečišťovatel platí“, zásadě předběžné opatrnosti a prevence a zásadě nápravy znečištění u zdroje.
- (19) Opatření nutná ke splnění prioritních cílů by měla být v souladu se zásadou subsidiarity přijata na různých úrovních správy.
- (20) Aby byl zajištěn úspěch programu a bylo dosaženo jeho prioritních cílů, je důležité do něj zapojit nevládní subjekty.
- (21) Úbytek biologické rozmanitosti a poškození ekosystémů v Unii mají významný vliv na životní prostředí a jsou nákladné pro celou společnost, zejména pro hospodářské subjekty působící v odvětvích, která přímo závisejí na ekosystémových službách.
- (22) Existuje značný prostor pro snížení emisí skleníkových plynů a zvýšení účinnosti využívání zdrojů v Unii. Tím se uvolní tlaky na životní prostředí a zajistí větší konkurenceschopnost a nové zdroje růstu a pracovních míst díky úsporám nákladů, jichž se docílí vyšší účinností, zpeněžením inovací a lepším řízením zdrojů během celého jejich životního cyklu.

¹³ Směrnice 2008/56/ES, Úř. věst. L 164 ze dne 25.6.2008.

¹⁴ Rozhodnutí č. 1600/2002/ES, Úř. věst. L 242 ze dne 10.8.2002; směrnice 2008/50/ES, Úř. věst. L 152 ze dne 11.6.2008.

¹⁵ Rozhodnutí č. 1600/2002/ES, Úř. věst. L 242 ze dne 10.8.2002; Johannesburgský prováděcí plán (WSSD 2002).

¹⁶ Směrnice 2008/98/ES, Úř. věst. L 312 ze dne 22.11.2008.

¹⁷ Závěry Rady dne 11. června 2012; KOM(2011) 571.

¹⁸ Valné shromáždění Organizace spojených národů A/Res/66/288.

- (23) Environmentální problémy a dopady na životní prostředí i nadále představují významná rizika pro zdraví a dobré životní podmínky člověka, takže opatření ke zlepšení stavu životního prostředí mohou být prospěšná.
- (24) Úplné a rovnoměrné provádění *acquis* v oblasti životního prostředí v celé Unii je solidní investicí do životního prostředí a lidského zdraví, jakož i hospodářství.
- (25) Politika Unie v oblasti životního prostředí by se měla nadále opírat o pevnou faktickou základnu.
- (26) Cíle v oblasti životního prostředí by se měly opírat o odpovídající investice.
- (27) Ke zmírnění tlaku, který na životní prostředí vyvíjí politika a činnost jiných odvětví, a ke splnění cílů v oblasti životního prostředí a klimatu je nezbytné začlenění problematiky životního prostředí.
- (28) Unie je hustě osídlená; více než 70 % občanů žije v městských a příměstských oblastech a čelí specifickým problémům souvisejícím se životním prostředím a změnou klimatu.
- (29) Zatímco mnoho problémů v oblasti životního prostředí je povahy globální, a lze je tedy úplně řešit pouze prostřednictvím komplexního globálního přístupu, jiné problémy v oblasti životního prostředí mají rozměr převážně regionální, který vyžaduje spolupráci se sousedními zeměmi.
- (30) V návaznosti na konferenci Organizace spojených národů o udržitelném rozvoji (dále jen „summit Rio+20“) by měl nový všeobecný akční program podporovat mezinárodní a regionální procesy, jejichž cílem je přeměnit světové hospodářství v zelenou ekonomiku podporující začlenění v rámci udržitelného rozvoje a omezování chudoby.
- (31) Vhodná kombinace politických nástrojů umožní podnikům a spotřebitelům lépe chápat dopad jejich činností na životní prostředí a tento dopad řídit. Mezi tyto politické nástroje patří ekonomické pobídky, tržní nástroje, požadavky na informace a dobrovolné nástroje a opatření, které by doplnily právní rámec a zapojily zúčastněné strany na různých úrovních.
- (32) Všechna opatření a cíle stanovené v novém všeobecném akčním programu pro životní prostředí by měly být rozvíjeny v souladu se zásadami inteligentní regulace¹⁹ a měly by případně podléhat komplexnímu posouzení dopadů.
- (33) Pokrok dosažený při plnění cílů nového všeobecného akčního programu pro životní prostředí by měl být sledován, posuzován a hodnocen na základě dohodnutých ukazatelů,

¹⁹ KOM(2010) 543, Úř. věst. C 121 ze dne 19.4.2011.

PŘIJALY TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Přijímá se všeobecný akční program Unie v oblasti životního prostředí na období do 31. prosince 2020 (dále jen „program“) v souladu s přílohou.

Článek 2

1. Při provádění programu si Unie stanoví tyto cíle:

- a) chránit, zachovávat a zvětšovat přírodní bohatství Unie;
- b) přeměnit Unii v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje;
- c) chránit občany Unie před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky;
- d) maximalizovat přínos právních předpisů Unie v oblasti životního prostředí;
- e) zlepšit faktickou základnu pro politiku v oblasti životního prostředí;
- f) zajistit investice pro politiku v oblasti životního prostředí a klimatu a správně nastavit ceny;
- g) zlepšit začlenění problematiky životního prostředí a soudržnost politik;
- h) posílit udržitelnost měst Unie;
- i) zvýšit efektivnost Unie při řešení regionálních a celosvětových problémů v oblasti životního prostředí.

2. Program je založen na zásadě „znečišťovatel platí“, zásadě předběžné opatrnosti a prevence a zásadě nápravy znečištění u zdroje.

3. Všechna opatření a cíle stanovené v programu jsou prováděny v souladu se zásadami inteligentní regulace²⁰ a případně podléhají komplexnímu posouzení dopadů.

Článek 3

1. Unie a její členské státy odpovídají za splnění prioritních cílů stanovených v tomto programu. Při řešení zjištěných problémů usilují o jednotný přístup. Opatření jsou přijímána s řádným ohledem na zásadu subsidiarity a na úrovni, která je nejvhodnější k dosažení prioritních cílů a souvisejících výsledků stanovených v tomto programu.

²⁰ KOM(2010) 543, Úř. věst. C 121 ze dne 19.4.2011.

2. Veřejné orgány na všech úrovních spolupracují při provádění tohoto programu s podniky a sociálními partnery, zástupci z řad občanské společnosti a jednotlivými občany.

Článek 4

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost dvacátým dnem po zveřejnění v *Úředním věstníku Evropské unie*.

V Bruselu dne

*Za Evropský parlament
předseda*

*Za Radu
předseda*

PŘÍLOHA

„Spokojený život v mezích naší planety“

AKČNÍ PLÁN NA OBDOBÍ DO ROKU 2020

1. Za posledních 40 let byla zavedena široká škála právních předpisů v oblasti životního prostředí, které dohromady představují nejkomplexnější moderní normy na světě. To přispělo k řešení některých nejzávažnějších obav v oblasti životního prostředí, které vyjádřili občané a podniky v Unii.
2. Emise znečišťujících látek do ovzduší, vody a půdy byly v posledních dekáдах výrazně sníženy a obdobně tomu bylo v posledních letech i v případě emisí skleníkových plynů. Došlo k modernizaci předpisů EU o chemických látkách a bylo omezeno používání mnoha toxických nebo nebezpečných látek, např. olova, kadmia a rtuti, ve výrobcích, jež se vyskytují ve většině domácností. Občané EU užívají vodu, která patří k nejkvalitnějším na světě, a více než 18 % území EU a 4 % jejich moří bylo označeno za chráněné přírodní oblasti.
3. Politika Unie v oblasti životního prostředí stimuluje inovace a investice do environmentálních výrobků a služeb, čímž vytváří pracovní místa a vývozní příležitosti²¹. Postupná rozšíření nastolila ve velké části evropského kontinentu vysokou úroveň ochrany životního prostředí a úsilí Unie přispělo k posílení mezinárodního závazku bojovat proti změně klimatu a úbytku biologické rozmanitosti, jakož i k úspěšnému celosvětovému úsilí o odstranění látek poškozujících ozonovou vrstvu a olovnatých paliv.
4. Významného pokroku bylo rovněž dosaženo při začleňování environmentálních cílů do jiných politik a činností Unie. Reformovaná společná zemědělská politika (SZP) spojuje od roku 2003 přímé platby s požadavkem, aby zemědělci udržovali půdu v dobrém zemědělském a environmentálním stavu a jednali v souladu s příslušnými právními předpisy v oblasti životního prostředí. Boj proti změně klimatu se stal nedílnou součástí energetické politiky a pokroku je dosahováno i při začleňování otázek spojených s účinným využíváním zdrojů, změnou klimatu a energetickou účinností do dalších klíčových odvětví, jako jsou doprava a stavebnictví.
5. Avšak mnoho environmentálních trendů v EU nadále vzbuzuje znepokojení a důvodem ani zdaleka není jen nedostatečné provádění stávajících právních předpisů EU v oblasti životního prostředí. Pouze 17 % druhů a stanovišť posouzených v rámci směrnice o stanovištích²² se nachází v dobrém stavu a znehodnocování a úbytek přírodního bohatství ohrožuje úsilí o dosažení cílů EU v oblasti biologické rozmanitosti a změny klimatu. S tím jsou spojeny vysoké náklady, které v našem hospodářském ani sociálním systému dosud nebyly řádně vyčísleny. Třicet procent

²¹ „The economic benefits of environmental policy“ („Ekonomické přínosy politiky v oblasti životního prostředí“) (IES, Vrije Universiteit Amsterdam, 2009); COM(2012) 173; „Implementing EU legislation for Green Growth“ („Provádění právních předpisů EU pro zelený růst“) (BIO Intelligence Service 2011).

²² Směrnice 92/43/EHS, Úř. věst. L 206 ze dne 22.7.1992.

území EU je značně rozdrobeno, což má nepříznivý vliv na vzájemné propojení a zdraví ekosystémů a jejich schopnost zajistit služby, jakož i životaschopná stanoviště pro konkrétní druhy. I když EU pokročila v oddělování hospodářského růstu od emisí skleníkových plynů, využívání zdrojů a dopadů na životní prostředí, využívání zdrojů je do značné míry nadále neudržitelné a neúčinné a stále se řádně nenakládá s odpadem. V důsledku toho podniky EU přicházejí o významné příležitosti, které jim účinné využívání zdrojů nabízí, z hlediska konkurenceschopnosti, snižování nákladů, zlepšování produktivity a bezpečnosti dodávek. Kvalita vody a úroveň znečištění ovzduší nadále představují v mnoha částech Evropy problém a občané EU jsou opakovaně vystavováni nebezpečným látkám, jež mohou ohrozit jejich zdraví a dobré životní podmínky. Neudržitelné využívání půdy spotřebovává úrodnou půdu, což ovlivňuje zajišťování potravin a schopnost dosahovat cílů v oblasti biologické rozmanitosti. Ke znehodnocování půdy nadále ve velké míře dochází nekontrolovaným způsobem.

6. Změna životního prostředí v EU je stále více důsledkem globálního vývoje, včetně demografických, spotřebních a obchodních modelů a rychlého technologického vývoje. Ty sice mohou nabídnout významné příležitosti pro hospodářský růst a společenský blahobyt, ale zároveň představují výzvy a vytvářejí nejistotu pro hospodářství a společnost EU a zhoršují životní prostředí po celém světě²³.
7. Spolu se současnými nehospodárnými systémy výroby a spotřeby ve světovém hospodářství zvyšuje narůstající globální poptávka po výrobcích a službách a vyčerpání zdrojů náklady na základní suroviny, nerosty a energie, vede k většímu znečištění a odpadům a celosvětovým emisím skleníkových plynů a je hlavní příčinou znehodnocování půdy, odlesňování a úbytku biologické rozmanitosti. Téměř dvě třetiny světových ekosystémů jsou na ústupu²⁴ a existují důkazy o tom, že hranice naší planety v oblasti biologické rozmanitosti, změny klimatu a koloběhu dusíku již byly překročeny²⁵. Do roku 2030 bude pravděpodobně zaznamenán 40% nedostatek v zásobách vody, pokud se významně nepokročí v oblasti účinnějšího využívání zdrojů. Existuje rovněž riziko, že změna klimatu tyto problémy ještě prohloubí a povede k vysokým nákladům. V roce 2011 způsobily katastrofy, jež byly částečným důsledkem změny klimatu, globální ekonomické ztráty ve výši přesahující 300 miliard EUR. OECD varovalo, že trvalé znehodnocování a eroze přírodního bohatství by mohly mít za následek nevratné změny, jež by mohly ohrozit dvě století zvyšování životní úrovně a vést k významným nákladům²⁶.
8. Pro řešení některých těchto složitých otázek je třeba plně využít potenciálu stávající environmentální technologie a zajistit, aby průmysl trvale vyvíjel a zaváděl nejlepší

²³ SEK(2011) 1067; „The European Environment — State and Outlook 2010: Assessment of Global Megatrends“ („Evropské životní prostředí – stav a výhled 2010: posouzení globálních megatrendů“) (EEA, 2010).

²⁴ Zpráva panelu na vysoké úrovni pro celosvětovou udržitelnost zřízeného generálním tajemníkem OSN „Resilient People, Resilient Planet: A future worth choosing“ („Odolní lidé, odolná planeta: budoucnost, která za to stojí“), 2012.

²⁵ Byly stanoveny prahové hodnoty související s „devíti hranicemi“ naší planety, jejichž překročení by mohlo vést k nezvratným změnám s potenciálně katastrofálními následky pro člověka a které zahrnují: změnu klimatu, úbytek biologické rozmanitosti, celosvětové užívání sladké vody, acidifikaci oceánů, koloběh dusíku a fosforu a změnu ve využívání půdy (Ecology and Society, Vol. 14, č. 2, 2009).

²⁶ Environmentální výhled do roku 2050 (OECD 2012).

dostupné techniky a nově vznikající inovace. Zapotřebí je také rychlého pokroku ve slibných oblastech vědy a techniky. Ten by měl být umožněn stimulací výzkumu a vytvořením podmínek příznivých pro soukromé investice do výzkumu. Současně je třeba lépe porozumět možným rizikům ohrožujícím životní prostředí a lidské zdraví, jež jsou s novými technologiemi spojena a která je nutno lépe posuzovat a řídit. To je výchozím předpokladem pro to, aby veřejnost nové technologie přijala a aby EU dokázala technologický vývoj účinně a včas zaznamenat a reagovat na rizika, která jsou s ním spojena.

9. Abychom mohli dobře žít i v budoucnu, měli bychom již dnes bezodkladně přijmout koordinovaná opatření s cílem zlepšit ekologickou odolnost, maximalizovat přínos politiky v oblasti životního prostředí pro hospodářství a společnost a zároveň respektovat ekologické meze naší planety. Tento program odráží odhodlání EU přeměnit se v zelenou ekonomiku podporující začlenění, která zajišťuje růst a rozvoj, chrání zdraví a dobré životní podmínky člověka, nabízí důstojná pracovní místa, omezuje nerovnosti, zachovává přírodní bohatství a investuje do něj.
10. Vodítkem opatření na období do roku 2020 a po tomto roce má být tato vize pro rok 2050: V roce 2050 žijeme spokojeně v ekologických mezích naší planety. Zdrojem naší prosperity a zdravého životního prostředí je inovační a cyklická ekonomika, v níž se ničím neplýtvá a v níž jsou přírodní zdroje řízeny tak, aby posilovaly odolnost naší společnosti. Náš růst s nízkými emisemi uhlíku je již dávno oddělen od využívání zdrojů a udává krok globální udržitelné ekonomice.
11. Tato přeměna vyžaduje úplné začlenění otázek životního prostředí do jiných politik, např. v oblasti energetiky, dopravy, zemědělství, rybolovu, hospodářství a průmyslu, výzkumu a inovací, zaměstnanosti a oblasti sociální, což umožní vytvořit jednotný, koordinovaný přístup. Při řešení společných problémů by opatření v rámci EU měla být rovněž doplněna o účinnější opatření na globální úrovni a o spolupráci se sousedními zeměmi.
12. EU tuto přeměnu zahájila dlouhodobými, integrovanými strategiemi, jejichž cílem je zastavit úbytek biologické rozmanitosti²⁷, zvýšit účinnost využívání zdrojů²⁸ a urychlit přechod na nízkouhlíkové hospodářství²⁹. Komise kromě toho začlenila environmentální problémy a cíle do nedávných iniciativ v jiných klíčových oblastech politiky, zahrnujících energetiku³⁰ a dopravu³¹, a snažila se zvýšit environmentální přínosy reformou politik EU v oblasti zemědělství a rozvoje venkova, rybolovu a soudržnosti, přičemž stavěla na dosavadních úspěších.
13. EU se přihlásila k mnoha mezinárodně dohodnutým závazkům v oblasti životního prostředí, včetně závazků přijatých na konferenci Organizace spojených národů o udržitelném rozvoji (Rio+20)³², kde vyjádřila svou podporu zelené ekonomice podporující začlenění jako ústřednímu článku širší strategie pro udržitelný rozvoj.

²⁷ KOM(2011) 244, Úř. věst. C 264 ze dne 8.9.2011.

²⁸ KOM(2011) 571, Úř. věst. C 37 ze dne 10.2.2012.

²⁹ KOM(2011) 112, Úř. věst. C 140 ze dne 11.5.2011.

³⁰ KOM(2011) 885, Úř. věst. C 102 ze dne 5.4.2012.

³¹ KOM(2011) 144, Úř. věst. C 140 ze dne 11.5.2011.

³² Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 66/288.

14. Tento program tyto snahy doplňuje stanovením prioritních cílů, jichž chce EU dosáhnout v období do roku 2020.
15. V souladu se zásadou subsidiarity budou opatření nezbytná k dosažení těchto cílů v mnoha případech nutná hlavně na národní, regionální nebo místní úrovni. V jiných případech bude zapotřebí dalších opatření na úrovni EU. Jelikož politika v oblasti životního prostředí je oblastí sdílené pravomoci v EU, je jedním z účelů tohoto programu vytvořit společnou odpovědnost za sdílené cíle a zajistit rovné podmínky podnikům a veřejným orgánům. Jasně cíle tvůrcům politik a jiným zúčastněným stranám, včetně regionů a měst, podniků a sociálních partnerů i jednotlivých občanů, rovněž ukáží směr a poskytnou jim předvídatelný rámec pro jejich činnost.

TÉMATICKÉ PRIORITY

Prioritní cíl č. 1: Chránit, zachovávat a zvětšovat přírodní bohatství EU

16. Hospodářská prosperita a dobré životní podmínky EU stojí na jejím přírodním bohatství, které zahrnuje ekosystémy představující základní výrobky a služby od úrodné půdy a multifunkčních lesů po produktivní půdu a moře, od sladké vody a čistého vzduchu po opylování, ochranu proti povodním, regulaci klimatu a ochranu před přírodními katastrofami. O ochranu, zachovávání a zvětšování přírodního bohatství se snaží rozsáhlý soubor právních předpisů EU, zahrnující rámcovou směrnici o vodě³³, rámcovou směrnici o strategii pro mořské prostředí³⁴, směrnici o kvalitě ovzduší a směrnice související³⁵, jakož i směrnici o stanovištích a směrnici o ptácích³⁶. Ke zmírnění tlaků na biologickou rozmanitost, včetně ekosystémů, druhů a stanovišť, rovněž přispívají právní předpisy v oblasti boje proti změně klimatu, chemických látek, průmyslových emisí a odpadů.
17. Z nejnovějších posouzení však vyplývá, že biologické rozmanitosti v EU nadále ubývá a že většina ekosystémů je vážně poškozena³⁷. Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020³⁸ stanoví cíle a opatření nezbytné ke zvrácení těchto negativních trendů a posílení ekosystémových služeb. Aby EU své cíle v oblasti biologické rozmanitosti pro rok 2020 dokázala splnit, musí být tato strategie provedena beze zbytku. Přestože strategie obsahuje vlastní opatření k lepšímu provádění směrnice o ptácích a stanovištích, včetně sítě Natura 2000, k dosažení hlavního cíle bude zapotřebí úplné provedení všech stávajících právních předpisů zaměřených na ochranu přírodního bohatství.
18. I přes značné dosavadní úsilí je pravděpodobné, že požadavek rámcové směrnice o vodě spočívající v dosažení „dobrého ekologického stavu“ do roku 2015 bude zřejmé

³³ Směrnice 2000/60/ES, Úř. věst L 327 ze dne 22.12.2000.

³⁴ Směrnice 2008/56/ES, Úř. věst L 164 ze dne 25.6.2008.

³⁵ Směrnice 2008/50/ES, Úř. věst. L 152 ze dne 11.6.2008, a směrnice 2004/107/ES, Úř. věst. L 23 ze dne 26.1.2005.

³⁶ Směrnice 2009/147/ES, Úř. věst. L 20 ze dne 26.1.2010, a směrnice 92/43/EHS, Úř. věst. L 206 ze dne 22.7.1992.

³⁷ Technická zpráva EEA 12/2010.

³⁸ KOM(2011) 244, Úř. věst. C 264 ze dne 8.9.2011.

splněn jen u 53 % útvarů povrchových vod v EU³⁹. Dále hrozí, že nebude splněn cíl rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí spočívající v dosažení „dobrého stavu prostředí“ do roku 2020, mimo jiné kvůli přetrvávajícímu nadměrnému rybolovu a přítomnosti odpadů v evropských mořích. A přestože politika EU v oblasti kvality ovzduší a průmyslových emisí přispěla ke snížení znečištění v mnoha podobách, ekosystémy i nadále trpí nadbytečným ukládáním dusíku a znečištěním přízemním ozonem, které souvisí s emisemi z dopravy, intenzivního zemědělství a výroby elektřiny.

19. Ochrana, zachovávání a zvěťování přírodního bohatství EU proto také vyžaduje řešení problémů u zdroje, mimo jiné lepším začleněním cílů přírodního bohatství do jiných politik, čímž se zajistí soudržnost a kombinovaný přínos těchto politik. Prvky ekologizace stanovené v návrzích reforem Komise, zejména v těch, jež se týkají politiky EU v oblasti zemědělství, rybolovu a soudržnosti a jež se opírají o návrhy ekologizace rozpočtu EU v rámci víceletého finančního rámce na období 2014–2020, mají tyto cíle podpořit. Například vodní ekosystémy ve venkovských oblastech by měly pocítit výhodu propojení zemědělských plateb s dodržováním příslušných požadavků rámcové směrnice o vodě, jak je uvedeno v návrzích Komise na reformu SZP⁴⁰. Ekologizace SZP bude rovněž podporovat environmentálně přínosné zemědělské postupy diverzifikace plodin, ochrany trvalých travních porostů a tvorby a udržování ekologicky cenných zemědělských a zalesněných oblastí.
20. O mořském prostředí platí, že ačkoliv námořní odvětví nabízí ekonomické příležitosti od rybolovu, lodní dopravy a akvakultury po suroviny, větrnou energii na moři a mořskou biotechnologii, je třeba dbát na to, aby jejich využívání bylo slučitelné se zachováním a udržitelným řízením mořských a pobřežních ekosystémů.
21. V rámci politiky EU v oblasti změny klimatu by měly být širě uplatňovány přístupy ke zmírnění změny klimatu a přizpůsobení se této změně, které jsou založeny na ekosystémech a které rovněž prospívají biologické rozmanitosti a poskytování dalších ekosystémových služeb, zatímco jiné cíle v oblasti životního prostředí, jako je zachování biologické rozmanitosti a ochrana vod, by měly být plně zohledněny při rozhodování o obnovitelných zdrojích energie. V neposlední řadě bude třeba zavést opatření řešící znečištění ovzduší a emise CO₂ související s dopravou⁴¹.
22. Znehodnocování, fragmentace a neudržitelné využívání půdy v EU ohrožuje poskytování několika klíčových ekosystémových služeb a biologickou rozmanitost a zvyšuje zranitelnost Evropy vůči změně klimatu a přírodním katastrofám. Zároveň je příčinou znehodnocování půdy. Více než 25 % území EU je zasaženo vodní erozí půdy, která poškozuje funkce půdy a ovlivňuje jakost sladké vody. Trvalými problémy jsou i kontaminace a zakrývání půdy. Má se za to, že kontaminováno je více než půl milionu lokalit v celé EU a že dokud nebudou zjištěny a jako takové posouzeny, budou nadále představovat potenciálně závažná rizika pro životní prostředí a zdraví. Každoročně je více než 1 000 km² půdy zabráno pro obytné, průmyslové, dopravní nebo rekreační účely. Tyto dlouhodobé změny je obtížné či nákladné zvrátit a téměř vždy představují kompromis mezi různými společenskými,

³⁹ COM(2012) 673.

⁴⁰ KOM(2011) 625, Úř. věst. C 37 ze dne 10.2.2012.

⁴¹ KOM(2011) 144, Úř. věst. C 140 ze dne 11.5.2011.

ekonomickými a environmentálními potřebami. Územní rozhodnutí členských států o využívání půdy by měla být více udržitelná.

23. Aby se podařilo zmírnit nejvýznamnější tlaky činnosti člověka na půdu, zeminu a jiné ekosystémy v Evropě, budou přijata opatření k tomu, aby se v rozhodnutích o využívání půdy věnovala na všech příslušných úrovních dostatečná pozornost environmentálním, ekonomickým a sociálním dopadům. Výsledek summitu Rio+20 volá po „světě neutrálním ve vztahu ke znehodnocování půdy“. EU a členské státy by měly zvážit, jak nejlépe takovýto závazek uvést v rámci svých příslušných pravomocí do praxe a jak nejlépe řešit otázky kvality půdy v závazném právním rámci⁴². Cíle budou stanoveny i pro udržitelné využívání půdy a zeminy.
24. Ačkoli se přísun dusíku a fosforu do životního prostředí EU za posledních dvacet let výrazně snížil, nadměrné uvolňování živin nadále ovlivňuje kvalitu ovzduší a vody a má negativní dopad na ekosystémy, čímž vytváří značné problémy pro lidské zdraví. Aby bylo uvolňování živin omezeno ještě více, je třeba zabývat se především uvolňováním amoniaku způsobeným neefektivním nakládáním s hnojivy a neodpovídajícím čištěním odpadních vod. Zároveň je zapotřebí dalšího úsilí k řízení koloběhu živin nákladově efektivnějším způsobem a na základě účinnějšího využívání zdrojů a k účinnějšímu využívání hnojiv. K vyřešení těchto problémů je nutno zlepšit provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí, v případě potřeby zpřísnit normy a na problematiku koloběhu živin uplatňovat ucelenější přístup, propojující a integrující stávající politiky EU, jež hrají roli při řešení problémů spojených s nadměrným uvolňováním živin a eutrofizací.
25. Fragmentaci půdy pomohou překonat opatření přijatá v rámci strategie v oblasti biologické rozmanitosti s cílem obnovit 15 % poškozených ekosystémů v EU a rozšířit používání zelené infrastruktury. Tato opatření dále zvětší přírodní bohatství, zvýší odolnost ekosystémů a mohou nabídnout nákladově efektivní možnosti zmírnění změny klimatu a přizpůsobení se této změně a řízení rizik v případě katastrof. Členské státy budou mezitím svým úsilím o zmapování a posouzení ekosystémů a jejich služeb a iniciativou „nulová čistá ztráta“ plánovanou na rok 2015 nadále přispívat k udržování přírodního bohatství v různém rozsahu. Začlenění ekonomické hodnoty ekosystémových služeb do účetních systémů a systémů podávání zpráv na úrovni EU a jednotlivých členských států do roku 2020 bude mít za následek lepší správu přírodního bohatství EU.
26. Za účelem ochrany, zachovávání a zvětšování přírodního bohatství EU program na období do roku 2020 zajistí, aby:
 - a) byl zastaven úbytek biologické rozmanitosti a zhoršování ekosystémových služeb a aby ekosystémy a jejich služby byly udržovány a zlepšovány;
 - b) byly významně zmírněny dopady tlaků na sladké, brakické a pobřežní vody s cílem dosáhnout dobrého stavu podle rámcové směrnice o vodě nebo tento stav udržet či zlepšit;

⁴²

KOM(2006) 232 (Úř. věst. C 332 ze dne 30.12.2006) navrhuje směrnici o zřízení rámce pro ochranu půdy a o změně směrnice 2004/35/ES.

- c) byly zmírněny dopady tlaků na mořské vody s cílem dosáhnout dobrého stavu prostředí podle rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí nebo tento stav udržet;
- d) byly dále zmírněny dopady znečištění ovzduší na ekosystémy a biologickou rozmanitost;
- e) byla půda v EU obhospodařována udržitelným způsobem, zemina byla přiměřeně chráněna a aby bylo výrazně pokročeno se sanací kontaminovaných lokalit;
- f) byl koloběh živin (dusíku a fosforu) řízen udržitelnějším způsobem a na základě účinnějšího využívání zdrojů;
- g) byly chráněny lesy a služby, které poskytují, a zvýšena jejich odolnost vůči změně klimatu a požárům.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

- a) v plném rozsahu provést strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti;
- b) v plném rozsahu provést plán na ochranu vodních zdrojů Evropy;
- c) více usilovat mimo jiné o to, aby nejpozději do roku 2020 bylo dosaženo zdravých populací ryb, počínaje tím, že od roku 2015 bude ve všech druzích rybolovu probíhat odlov na úrovni nebo pod úrovni maximálního udržitelného výnosu, a aby byl stanoven celounijní kvantitativní cíl v oblasti snižování množství odpadků v moři;
- d) zvýšit úsilí o dosažení plného souladu s právními předpisy EU v oblasti kvality ovzduší a vymezit strategické cíle a opatření na období po roce 2020;
- e) zvýšit úsilí o zmírnění eroze půdy a zvýšení obsahu organické hmoty v půdě, o sanaci kontaminovaných lokalit a o lepší začlenění aspektů využívání půdy do koordinovaného rozhodování všech příslušných úrovní správy za současného přijetí cílů zaměřených na půdu jako zdroj a zeminu a cílů zaměřených na územní plánování;
- f) podniknout další kroky ke snížení emisí dusíku a fosforu, včetně emisí z městských a průmyslových odpadních vod a z používání hnojiv;
- g) vytvořit a provést novou strategii EU v oblasti lesnictví, zabývající se mnohými požadavky kladenými na lesy a přínosem lesů a přispívající ke strategičtějšmu přístupu k ochraně a zlepšování kvality lesů.

Prioritní cíl č. 2: Přeměnit EU v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje

27. Cílem stěžejní iniciativy „Evropa účinněji využívající zdroje“ v rámci strategie Evropa 2020 je podpořit přechod na hospodářství, které účinně využívá všechny zdroje, zcela odděluje hospodářský růst od využívání zdrojů a spotřeby energie a

jejich dopadů na životní prostředí, snižuje emise skleníkových plynů, zvyšuje konkurenceschopnost prostřednictvím účinnosti a inovací a podporuje větší energetickou bezpečnost. Stavebními kameny této iniciativy jsou plán pro Evropu účinněji využívající zdroje⁴³ a plán přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství⁴⁴, jež stanoví rámec pro budoucí činnosti zaměřené na dosažení těchto cílů.

28. Inovace za účelem účinnějšího využívání zdrojů je nutná v celém hospodářství ke zvýšení konkurenceschopnosti v souvislosti s rostoucími cenami, nedostatkem a omezenou nabídkou zdrojů. Hlavní hnací silou inovací, včetně inovací ekologických, je podnikatelská sféra. Nicméně trhy nefungují samy od sebe. K zajištění správných rámcových podmínek pro ekologické inovace jsou zcela nezbytná vládní opatření na úrovni Unie i členských států, neboť podněcují vývoj udržitelných obchodních nebo technických řešení environmentálních problémů⁴⁵.
29. Tento základní požadavek na řešení problémů životního prostředí má rovněž důležitý sociálně-ekonomický přínos. Potenciální růst zaměstnanosti spojený s přechodem na nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje je klíčový pro dosažení cílů strategie Evropa 2020 v oblasti zaměstnanosti⁴⁶. Zaměstnanost v odvětví environmentálních technologií a služeb v EU v posledních letech roste přibližně o 3 % ročně⁴⁷. Hodnota globálního trhu ekologického průmyslu se odhaduje přinejmenším na jeden trilion EUR a předpokládá se, že během příštích deseti let se téměř zdvojnásobí. Evropské podniky již dosáhly celosvětového prvenství v oblasti recyklace a energetické účinnosti a měly by být vybízeny k tomu, aby výhod růstu celosvětové poptávky využily, což podporuje i akční plán pro ekologické inovace⁴⁸. Očekává se například, že jen v evropském odvětví obnovitelných zdrojů energie vznikne do roku 2020 více než 400 000 nových pracovních míst⁴⁹.
30. K dosažení milníků stanovených pro rok 2020 a pro vytvoření konkurenceschopného nízkouhlíkového hospodářství do roku 2050 je naprosto zásadní úplné provedení klimatického a energetického balíčku EU. Přestože EU je nyní na dobré cestě k tomu, aby do roku 2020 snížila své emise skleníkových plynů o 20 % oproti úrovni emisí z roku 1990, dosažení 20% cíle v oblasti energetické účinnosti si vyžádá mnohem razantnější zlepšení účinnosti. To je důležité i z hlediska neustále rostoucí poptávky po energii a probíhající diskuse týkající se rozporů ve využívání půdy pro potravinářské a bioenergetické účely. Předpokládá se, že v tomto ohledu bude mít značný přínos nová směrnice o energetické účinnosti.

⁴³ KOM(2011) 571, Úř. věst. C 37 ze dne 10.2.2012.

⁴⁴ KOM(2011) 112, Úř. věst. C 140 ze dne 11.5.2011.

⁴⁵ „Fostering Innovation for Green Growth“ („Podpora inovací pro zelený růst“) (OECD 2011) a „The Eco-Innovation Gap: An economic opportunity for business“ („Nedostatek v ekologických inovacích: ekonomická příležitost pro podnikání“) (EIO 2012).

⁴⁶ COM(2012) 173, dosud nezveřejněno v Úř. věst.

⁴⁷ Odvětví ekologického průmyslu EU zaměstnávalo v roce 2008 přibližně 2,7 milionu lidí a za rok 2012 by se toto číslo mohlo vyšplhat na zhruba 3,4 milionu (Ecorys, 2012).

⁴⁸ KOM(2011) 899, Úř. věst. C 102 ze dne 5.4.2012.

⁴⁹ „The impact of renewable energy policy on economic growth and employment in the EU“ („Dopad politiky v oblasti obnovitelné energie na hospodářský růst a zaměstnanost v EU“) (Employ-RES 2009).

31. Aby EU přispěla spravedlivým podílem k celosvětovému úsilí, budou všechna odvětví hospodářství muset přispět ke snížení emisí skleníkových plynů. EU musí dohodnout další kroky pro svůj rámec v oblasti klimatu a energetiky na období po roce 2020, aby se připravila na mezinárodní jednání o nové právně závazné dohodě, ale také aby poskytla členským státům a odvětví jasný rámec k uskutečnění nutných střednědobých investic. EU proto musí zvážit možnosti politiky, které splní cíle snížení emisí stanovené v plánu pro nízkouhlíkové hospodářství na období po roce 2020. Energetický plán do roku 2050 a bílá kniha o dopravě se musí opírat o silné politické rámce. Členské státy kromě toho musí vypracovat a zavést dlouhodobé a nákladově efektivní nízkouhlíkové strategie zaměřené na dosažení cíle EU spočívajícího ve snížení emisí skleníkových plynů o 80 % až 95 % v porovnání s rokem 1990 v rámci celosvětového úsilí o omezení průměrného nárůstu teploty na méně než 2 °C. Ústředním pilířem politiky EU v oblasti klimatu po roce 2020 bude i nadále systém EU pro obchodování s emisemi.
32. Zavádění nejlepších dostupných technik v odvětví podle směrnice o průmyslových emisích nastolí lepší modely využívání zdrojů a sníží emise u více než 50 000 velkých průmyslových zařízení v EU, čímž v dlouhodobém horizontu zásadním způsobem napomůže povzbuzení rozvoje inovačních technik, ekologizaci hospodářství a snížení průmyslových nákladů.
33. Rovněž budou přijata opatření k dalšímu zlepšování environmentální výkonnosti výrobků a služeb na trhu EU během celého jejich životního cyklu prostřednictvím opatření vedoucích ke zvýšení nabídky environmentálně udržitelných výrobků a vyvolávajících zásadní změnu v poptávce po těchto výrobcích. Toho bude dosaženo pomocí vyváženého souboru pobídek pro spotřebitele a podniky, včetně malých a středních podniků, tržních nástrojů a předpisů pro snížení dopadu jejich činnosti a výrobků na životní prostředí. Budou přezkoumány stávající právní předpisy o výrobcích, např. směrnice o ekodesignu a energetických štítcích a nařízení o ekoznačce, s cílem zlepšit environmentální výkonnost výrobků a účinnost využívání zdrojů u výrobků během celého jejich životního cyklu, a tím zajistit jednotnější rámec pro udržitelnou výrobu a spotřebu v EU⁵⁰.
34. Vzhledem k tomu, že 80 % veškerých dopadů výrobků na životní prostředí se odvíjí od fáze jejich navrhování, měl by rámec politiky EU zajistit, aby prioritní výrobky uváděné na trh EU byly navrhovány v souladu se zásadami ekodesignu, s cílem optimalizovat účinnost využívání zdrojů a materiálu, mimo jiné řešením otázek recyklace, recyklovaného obsahu a životnosti. Tyto požadavky budou muset být proveditelné a vynutitelné. Na úrovni EU a jednotlivých členských států bude zvýšeno úsilí o odstranění překážek bránících ekologickým inovacím⁵¹ a využití plného potenciálu evropského ekoprůmyslu, čímž se zajistí výhody pro zelená pracovní místa a růst.
35. Za účelem stanovení rámce opatření ke zlepšení i jiných aspektů účinného využívání zdrojů, než jsou emise skleníkových plynů a energetika, budou stanoveny cíle pro snížení celkového dopadu spotřeby na životní prostředí, zejména v odvětví

⁵⁰ Právní předpisy o ekodesignu, energetických štítcích, ekoznačce, systému EMAS a nekalých obchodních praktikách mají projít revizí do roku 2015.

⁵¹ KOM(2011) 899, Úř. věst. C 102 ze dne 5.4.2012.

potravinařství, bydlení a mobility⁵². Těm lze společně přičíst téměř 80 % dopadů spotřeby na životní prostředí. Výsledek summitu Rio+20 uznal nutnost výrazně snížit posklizňové a jiné ztráty potravin a plýtvání potravinami v potravinovém řetězci.

36. Kromě povinných požadavků na zelené veřejné zakázky stanovených pro určité kategorie produktů⁵³ přijala většina členských států dobrovolné akční plány a mnoho jich pro konkrétní skupiny produktů stanovilo konkrétní cíle. Orgány veřejné správy na všech úrovních však mají značný prostor k tomu, aby svůj dopad na životní prostředí omezily ještě více svým rozhodováním o nákupech. Členské státy a regiony by měly podniknout další kroky, aby dosáhly cíle uplatňovat kritéria pro zadávání zelených zakázek u nejméně 50 % veřejných zakázek. Komise posoudí možnost zavedení dalších právních předpisů v jednotlivých odvětvích s cílem zavést závazná pravidla zadávání zelených veřejných zakázek u dalších kategorií produktů.
37. Značný potenciál ke zlepšení existuje též v oblasti nakládání s odpady v EU. Cílem je lepší využívání zdrojů, otevírání nových trhů, vytváření nových pracovních míst a snižování závislosti na dovozu surovin a zároveň omezování dopadů na životní prostředí⁵⁴. Každý rok se v EU vyprodukuje 2,7 miliard tun odpadu, z nichž 98 milionů tun představuje odpad nebezpečný. V průměru je znovu použito nebo recyklováno pouze 40 % pevného odpadu. Zbytek končí na skládce nebo ve spalovně. V některých členských státech se recykluje více než 70 % odpadu, což dokládá, že odpad lze využívat jako jeden z klíčových zdrojů EU. Zároveň však mnoho členských států odváží přes 75 % komunálního odpadu na skládku.
38. K přeměně odpadu ve zdroj, již požaduje plán pro účinné využívání zdrojů, je nutné úplné provedení právních předpisů EU o odpadech v celé EU, které vycházejí z přísného uplatňování hierarchie způsobů nakládání s odpady a vztahují se na různé druhy odpadu⁵⁵. Dalšího úsilí je zapotřebí ke snížení produkce odpadu na obyvatele v absolutním vyjádření, k omezení energetického využití odpadu na nerecyklovatelné materiály, k postupnému odstraňování skládek, k zajištění kvalitní recyklace a k tvorbě trhů s druhotnými surovinami. S nebezpečným odpadem bude třeba v souladu s dohodou přijatou na summitu Rio+20 nakládat tak, aby byly minimalizovány významné nepříznivé účinky na lidské zdraví a životní prostředí. Za tímto účelem by měly být v celé EU mnohem systematictěji uplatňovány tržní nástroje zvýhodňující prevenci vzniku, recyklaci a opětovné použití odpadu. Měly by být odstraněny překážky omezující činnosti spojené s recyklací na vnitřním trhu EU a přezkoumány stávající cíle v oblasti předcházení vzniku, opětovného použití, recyklace, využití a snižování množství odpadu ukládaného na skládky tak, aby bylo možné přejít k „cyklickému“ hospodářství, vyznačujícímu se kaskádovým využíváním zdrojů a téměř nulovým zbytkovým odpadem.

⁵² Roční produkce potravinového odpadu dosahuje přibližně 89 milionů tun, což představuje 179 kg na obyvatele (BIO Intelligence Service 2010). Celkový dopad bydlení a infrastruktury činí zhruba 15–30 % všech spotřebních tlaků na evropské životní prostředí a přispívá přibližně 2,5 tun ekvivalentu CO₂ na osobu ročně (SEK(2011) 1067).

⁵³ Nařízení (ES) č. 106/2008, Úř. věst L 39 ze dne 13.2.2008; směrnice 2009/33/ES, Úř. věst. L 120 ze dne 15.5.2009, a nová směrnice o energetické účinnosti 2012/27/EU, Úř. věst. L 315 ze dne 14.11.2012.

⁵⁴ Například úplné provedení právních předpisů EU o odpadech by do roku 2020 ušetřilo 72 miliard EUR ročně, zvýšilo by roční obrát evropského odvětví nakládání s odpady a recyklace o 42 miliard EUR a vytvořilo by více než 400 000 pracovních míst.

⁵⁵ Směrnice 2008/98/ES, Úř. věst L 312 ze dne 22.11.2008.

39. Účinné využívání zdrojů bude přednostně řešeno i v odvětví vodohospodářství s cílem napomoci dosažení dobrého stavu vod. Ačkoliv sucha a nedostatek vody postihují čím dál více částí Evropy, podle odhadů se stále vyplývá přibližně 20–40 % evropské vody například v důsledku netěsností v distribuční soustavě. Podle dostupných výsledků modelování v oblasti účinného hospodaření s vodou v EU stále existuje značný prostor ke zlepšení. Navíc se předpokládá, že rostoucí poptávka a dopady změny klimatu tlak na evropské vodní zdroje významně zvýší. V této souvislosti by Unie a členské státy měly přijmout opatření k tomu, aby odběr vody respektoval do roku 2020 omezené možnosti dostupných obnovitelných vodních zdrojů, mimo jiné účinnějším hospodařením s vodou díky využívání tržních mechanismů, jako je stanovení cen vody odrážejících skutečnou hodnotu vody⁵⁶. Pokrok zde usnadní urychlená demonstrace a zavádění inovačních technologií, systémů a obchodních modelů na základě strategického prováděcího plánu evropského inovačního partnerství v oblasti hospodaření s vodou.
40. Dlouhodobý a předvídatelný politický rámec ve všech těchto oblastech pomůže stimulovat úroveň investic a opatření potřebných k plnému rozvoji trhů se zelenějšími technologiemi a k podpoře udržitelných obchodních řešení. Ukazatele a cíle účinného využívání zdrojů jsou zapotřebí k tomu, aby veřejným a soukromým subjektům s rozhodovací pravomocí poskytly nezbytné vodítko k přeměně hospodářství. Až budou dohodnuty na úrovni Unie, stanou se nedílnou součástí tohoto programu.
41. S cílem proměnit EU v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje program zajistí, aby do roku 2020:
- a) EU splnila své cíle v oblasti klimatu a energetiky stanovené pro rok 2020 a nadále usilovala o to, aby do roku 2050 snížila emise skleníkových plynů o 80–95 % v porovnání s rokem 1990, v rámci celosvětového úsilí o omezení průměrného nárůstu teploty na méně než 2 °C;
 - b) byl výrazně snížen celkový dopad průmyslu EU na životní prostředí ve všech hlavních průmyslových odvětvích a aby byly účinněji využívány zdroje;
 - c) byl snížen celkový dopad výroby a spotřeby na životní prostředí, zejména v odvětví potravinářství, bydlení a mobility;
 - d) bylo bezpečně nakládáno s odpadem jakožto zdrojem, aby byla snížena produkce odpadu na obyvatele v absolutním vyjádření, aby energetické využití odpadů bylo omezeno na nerecyklovatelné materiály a aby bylo účinně vymýceno skládkování recyklovatelných a kompostovatelných materiálů;
 - e) se zamezilo nedostatku vody v EU nebo byl tento nedostatek výrazně omezen.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

- a) v plném rozsahu provést klimatický a energetický balíček a dohodnout rámec politiky EU v oblasti klimatu a energetiky na období po roce 2020;

⁵⁶

COM(2012) 673.

- b) zevšeobecnit uplatňování „nejlepších dostupných technik“ a zvýšit úsilí o podporu zavádění nových inovačních technologií, postupů a služeb;
- c) podnítit výzkumné a inovační úsilí veřejného a soukromého sektoru nezbytné pro zavedení inovačních technologií, systémů a obchodních modelů, které urychlí přechod na nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje a sníží náklady na tento přechod;
- d) vytvořit jednotnější rámec pro udržitelnou výrobu a spotřebu, přezkoumat právní předpisy o výrobcích s cílem zlepšit environmentální výkonnost výrobků a zvýšit účinnost využívání zdrojů u výrobků během celého jejich životního cyklu, stanovit cíle pro snižování celkového dopadu spotřeby;
- e) v plné míře provést právní předpisy EU o odpadech. To bude zahrnovat uplatňování hierarchie způsobů nakládání s odpady a účinného využívání tržních nástrojů a opatření, které zajistí, aby byly postupně odstraněny skládky, aby energetické využití bylo omezeno na nerecyklovatelné materiály, aby se recyklovaný odpad používal jako hlavní a spolehlivý zdroj surovin pro EU, aby bylo bezpečně nakládáno s nebezpečnými odpady a byla snížena jejich produkce, aby byla vymýcena nezákonná přeprava odpadů a aby byly odstraněny překážky na vnitřním trhu, jež v EU brání provozovat činnost recyklace šetrnou k životnímu prostředí;
- f) účinněji hospodařit s vodou stanovením cílů na úrovni povodí a využíváním tržních mechanismů, jako je stanovení cen vody.

Prioritní cíl č. 3: Chránit občany EU před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky

- 42. Právní předpisy EU v oblasti životního prostředí mají významný přínos pro zdraví a dobré životní podmínky veřejnosti. Jednou z největších obav široké veřejnosti v oblasti životního prostředí v EU však zůstává znečištění vody a ovzduší a chemické látky⁵⁷. Světová zdravotnická organizace (WHO) odhaduje, že stresové faktory v životním prostředí odpovídají přibližně za 15 až 20 % všech úmrtí v 53 evropských zemích⁵⁸. Podle OECD se hlavní environmentální příčinou úmrtnosti na celém světě do roku 2050 má stát znečištění ovzduší ve městech.
- 43. Významná část obyvatelstva EU je nadále vystavena úrovní znečištění ovzduší, které překračují normy doporučené WHO⁵⁹. Jednat je třeba zejména v oblastech, kde jsou lidé, obzvláště citlivé a zranitelné skupiny obyvatelstva a ekosystémy vystaveni vysokým úrovním znečišťujících látek, např. ve městech nebo v budovách.
- 44. Přístup k vodě uspokojivé kvality zůstává problémem v řadě venkovských oblastí v EU; zajištění dobré kvality evropských vod ke koupání je však prospěšné jak pro

⁵⁷ Zvláštní průzkum Eurobarometru 365 (2011).

⁵⁸ EEA, „The European environment – state and outlook 2010“ („Evropské životní prostředí – stav a výhled 2010“) (SOER 2010).

⁵⁹ SOER 2010.

lidské zdraví, tak pro odvětví cestovního ruchu EU. Stále častěji jsme svědky toho, že nepříznivé důsledky pro lidské zdraví a hospodářskou činnost mají povodně, jež jsou částečně způsobovány změnami v koloběhu vody a ve využívání půdy.

45. Neúplné provedení stávající politiky brání EU v dosažení požadavků odpovídajících norem kvality ovzduší a vody. EU bude příslušné cíle aktualizovat v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky a aktivněji usilovat o zajištění součinnosti s cíli jiných politik v oblastech, jako je změna klimatu, biologická rozmanitost a mořské a suchozemské prostředí. Například snížení některých látek znečišťujících ovzduší může významně přispět ke zmírnění dopadů změny klimatu. Povaha další činnosti v tomto směru vyplyne z komplexního přezkumu právních předpisů EU týkajících se kvality ovzduší a plánu na ochranu vodních zdrojů Evropy.
46. Prioritou je i nadále boj proti znečištění u zdroje, přičemž provádění směrnice o průmyslových emisích ještě více sníží emise z hlavních průmyslových odvětví. Dosažení cílů stanovených v plánu jednotného evropského dopravního prostoru rovněž povede k udržitelnější mobilitě v EU, čímž bude zároveň řešen hlavní zdroj hluku a znečišťování místního ovzduší.
47. Podle odhadů asi 40 % obyvatel EU žije v městských oblastech, kde hladina hluku v noci překračuje úroveň doporučené WHO.
48. Horizontální právní předpisy týkající se chemických látek (nařízení REACH a nařízení o klasifikaci, označování a balení) poskytují základní ochranu lidského zdraví a životního prostředí a podporují zavádění nových zkušebních metod, při nichž se nepoužívají zvířata. Stále však panuje nejistota, jaké dopady na lidské zdraví a životní prostředí mají kombinované účinky různých chemických látek (směsí), nanomateriálů, chemických látek, jež zasahují endokrinní (hormonální) systém (endokrinní disruptory), a chemických látek ve výrobcích. V posledních letech se objevuje stále více informací hovořících o nutnosti přijmout opatření, jež by tyto problémy řešila, zejména má-li EU dostát cíli dohodnutému na světovém summitu o udržitelném rozvoji v roce 2002 a znovu potvrzenému na summitu Rio+20, totiž zajistit do roku 2020 „minimalizaci významných nežádoucích účinků“ chemických látek na lidské zdraví a životní prostředí a reagovat efektivním, účinným, jednotným a koordinovaným způsobem na nově vznikající problémy a výzvy. EU bude dále rozvíjet a zavádět přístupy k řešení kombinovaných účinků chemických látek a otázek bezpečnosti spojených s endokrinními disruptory a stanoví komplexní přístup pro minimalizaci nepříznivých účinků nebezpečných látek, včetně chemických látek ve výrobcích, který podloží komplexní základnou znalostí o expozici chemickým látkám a chemické toxicitě. Bezpečnost a udržitelné řízení nanomateriálů budou zajištěny v rámci komplexního přístupu zahrnujícího posuzování a řízení rizik, poskytování informací a sledování. Tyto přístupy společně obohatí základnu znalostí o chemických látkách a zajistí předvídatelný rámec napomáhající rozvoji udržitelnějších řešení.
49. Rostoucí trh s bioprodukty, biochemickými látkami a biomateriály může mezitím přinášet výhody, např. nižší emise skleníkových plynů a nové tržní příležitosti, je však třeba zajistit, aby celý životní cyklus těchto produktů byl udržitelný a nezhoršoval konkurenční boj o půdu ani nezvyšoval úroveň emisí.

50. Změna klimatu bude nadále zhoršovat problémy životního prostředí, neboť bude způsobovat delší období sucha a vlny veder, povodně, bouřky a lesní požáry a nové či virulentnější formy lidských, zvířecích nebo rostlinných chorob. Aby EU byla odpovídajícím způsobem připravena čelit tlakům a změnám, které změna klimatu přinese, měla by přijmout specifická opatření, která posílí její environmentální, hospodářskou a společenskou odolnost. Vzhledem k tomu, že dopadům změny klimatu je a čím dále více bude vystavováno mnoho odvětví, otázky spojené s přizpůsobením se této změně a řízením rizik v případě katastrof musí být více začleněny do politik EU.
51. Opatření zaměřená na posílení ekologické a klimatické odolnosti, např. obnova ekosystémů a „zelená infrastruktura“, mohou mít navíc i významný sociálně-ekonomický přínos, mimo jiné pro veřejné zdraví. Odpovídajícím způsobem je třeba zvládnout součinnost a potenciální kompromisy mezi cíli v oblasti klimatu a jinými cíli v oblasti životního prostředí, jako je kvalita ovzduší. Například přechod na jiná paliva v reakci na klimatické úvahy či úvahy o bezpečnosti dodávek by mohl vést k podstatnému zvýšení emisí částic a nebezpečných látek.
52. S cílem chránit občany EU před environmentálními tlaky a riziky ohrožujícími zdraví a dobré životní podmínky program zajistí, aby do roku 2020:
- a) byla výrazně zlepšena kvalita ovzduší v EU;
 - b) bylo výrazně sníženo hlukové znečištění v EU;
 - c) občané v celé EU mohli požívat vysoké úrovně zdravotně nezávadné pitné vody a vody ke koupání;
 - d) byly efektivně řešeny kombinované účinky chemických látek a otázky bezpečnosti spojené s endokrinními disruptory a aby byla posouzena a minimalizována rizika pro životní prostředí a zdraví spojená s používáním nebezpečných látek, včetně chemických látek ve výrobcích;
 - e) byly efektivně řešeny otázky bezpečnosti spojené s nanomateriály v rámci jednotného přístupu v různých právních předpisech;
 - f) byl zaznamenán zásadní pokrok v přizpůsobování se dopadům změny klimatu.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

- a) zavést aktualizovanou politiku EU v oblasti kvality ovzduší, která je v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky, a opatření zaměřená na boj proti znečištění ovzduší u zdroje;
- b) zavést aktualizovanou politiku EU v oblasti hluku, která je v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky, a opatření zaměřená na snížení hluku u zdroje;
- c) zvýšit úsilí o provedení směrnice o pitné vodě, zejména v případě malých dodavatelů pitné vody, a směrnice o vodách ke koupání;

- d) vypracovat strategii EU pro netoxické životní prostředí, která je podložena komplexní základnou znalostí o expozici chemickým látkám a chemické toxicitě a která je příznivá pro inovace v oblasti udržitelných náhražek;
- e) schválit a zavést strategii EU v oblasti přizpůsobování se změně klimatu, včetně začlenění otázek spojených s přizpůsobením se změně klimatu a řízením rizik v případě katastrof do klíčových politických iniciativ a odvětví EU.

PODPŮRNÝ RÁMEC

53. K dosažení těchto prioritních tematických cílů bude zapotřebí podpůrného rámce, který umožní přijetí účinných opatření. Za účelem zlepšení čtyř hlavních pilířů tohoto podpůrného rámce budou přijata opatření ke zlepšení způsobu plošného provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí, k posílení základny vědeckých poznatků pro politiku v oblasti životního prostředí, k zajištění investic a vytvoření správných pobídek k ochraně životního prostředí, k lepšímu začlenění problematiky životního prostředí do jiných politik a k větší soudržnosti politiky v oblasti životního prostředí samotné i její soudržnosti s jinými politikami. Uvedená horizontální opatření budou pro politiku EU v oblasti životního prostředí přínosná i nad rámec oblasti působnosti a časového harmonogramu tohoto programu.

Prioritní cíl č. 4: Maximalizovat přínos právních předpisů EU v oblasti životního prostředí

54. Výhody plynoucí ze zajištění řádného provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí jsou tři: zajištění rovných podmínek pro hospodářské subjekty působící na jednotném trhu, podněcování inovací a podpora výhod spojených s prvenstvím evropských společností v mnoha odvětvích na trhu. Náklady spojené s neprovedením právních předpisů jsou oproti tomu vysoké a obecně se odhadují přibližně na 50 miliard EUR ročně, do čehož jsou zahrnuty i náklady související s řízením o nesplnění povinnosti⁶⁰. Jen v roce 2009 bylo zaznamenáno 451 případů nesplnění povinnosti týkajících se právních předpisů EU v oblasti životního prostředí. Komise rovněž dostává četné stížnosti přímo od občanů EU, z nichž lze mnohé lépe řešit na úrovni členského státu nebo na úrovni místní.
55. Lepšímu provádění *acquis* EU v oblasti životního prostředí na úrovni členských států bude proto v nadcházejících letech dána absolutní priorita. V provádění panují značné rozdíly jak mezi členskými státy, tak uvnitř těchto států. Ty, kdo se podílejí na provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí na národní, regionální a místní úrovni, je třeba vybavit vědomostmi a kapacitou, které výhody plynoucí z těchto právních předpisů znásobí.
56. Velký počet řízení o nesplnění povinnosti, stížností a petic v oblasti životního prostředí ukazuje na potřebu efektivního a proveditelného systému kontrol a vyvážených pravomocí na vnitrostátní úrovni, který by problémy spojené s prováděním pomohl zjišťovat a řešit, jakož i na opatření, která by především vzniku těchto problémů zabráňovala. V tomto ohledu se úsilí v období do roku 2020 zaměří na zlepšení ve čtyřech klíčových oblastech.
57. Zaprvé,lepší se způsob sběru a šíření znalostí o provádění s cílem pomoci široké veřejnosti a odborníkům v oblasti životního prostředí plně porozumět tomu, jak národní a místní správy naplňují závazky Unie⁶¹. Zvláštní pozornost bude věnována problémům spojeným s prováděním, které jsou specifické pro jednotlivé členské státy, podobně jako v případě individuálního přístupu uplatněného během evropského semestru. Například budou vypracovány partnerské prováděcí dohody mezi Komisí a jednotlivými členskými státy, zabývající se různými otázkami, např. kde získat finanční podporu pro provádění a lepší informační systémy pro sledování dosaženého pokroku.
58. Zadruhé, EU rozšíří požadavky na inspekce a dohled na větší soubor právních předpisů EU v oblasti životního prostředí a doplní je o kapacitu na úrovni EU, která bude schopna řešit situace, v nichž existují odůvodněné obavy.
59. Zatřetí,lepší se způsob, jakým jsou na vnitrostátní úrovni vyřizovány a řešeny stížnosti na provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí.

⁶⁰ „The costs of not implementing the environmental acquis“ („Náklady na neprovádění *acquis* v oblasti životního prostředí“) (COWI 2011).

⁶¹ COM(2012) 95, Úř. věst. C 171 ze dne 16.6.2012.

60. Začtvrté, občané EU získají lepší přístup ke spravedlnosti v záležitostech životního prostředí a účinnou právní ochranu v souladu s mezinárodními smlouvami a vývojem, který přinesl vstup Lisabonské smlouvy a nedávné judikatury Evropského soudního dvora v platnost. Jako alternativa k soudnímu řízení bude rovněž podporováno mimosoudní řešení sporů.
61. Obecná úroveň správy v oblasti životního prostředí v celé EU bude dále zlepšena posílením spolupráce na úrovni EU mezi odborníky, kteří pracují na ochraně životního prostředí (např. vládními právníky, inspektory, státními zástupci, veřejnými ochránci práv a soudci), a tím, že tito odborníci budou podporováni ve sdílení osvědčených postupů.
62. Kromě toho, že Komise bude členským státům nápomocna při zlepšování jejich souladu s právními předpisy⁶², bude svým dílem nadále přispívat k tomu, aby tyto právní předpisy byly vhodné pro daný účel a odrážely nejnovější vědecké poznatky. Obecně platí, že právní závazky, které jsou dostatečně jasné a přesné, budou zakotveny v nařízeních s přímými a měřitelnými účinky a povedou k menší nejednotnosti v provádění. Komise zintenzivní využívání srovnávacích tabulek a jiných prostředků veřejného sledování pokroku, jehož členské státy dosáhly při provádění konkrétních právních předpisů.
63. S cílem maximalizovat přínos právních předpisů EU v oblasti životního prostředí program zajistí, aby do roku 2020:
- a) občané EU měli přístup k jasným informacím o tom, jak jsou právní předpisy EU v oblasti životního prostředí prováděny;
 - b) bylo zlepšeno provádění konkrétních právních předpisů v oblasti životního prostředí;
 - c) bylo posíleno dodržování právních předpisů EU v oblasti životního prostředí na všech úrovních správy a aby byly zaručeny rovné podmínky na vnitřním trhu;
 - d) byla posílena důvěra občanů v právní předpisy EU v oblasti životního prostředí;
 - e) bylo usnadněno uplatňování zásady účinné právní ochrany občanů a jejich organizací.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

- a) vytvořit na vnitrostátní úrovni systémy, které aktivně šíří informace o tom, jak jsou právní předpisy EU v oblasti životního prostředí prováděny, společně s přehledem výsledků jednotlivých členských států na úrovni EU;
- b) vypracovat partnerské prováděcí dohody mezi členskými státy a Komisí;

⁶² KOM(2008) 773, Úř. věst. C 76 ze dne 25.3.2010.

- c) rozšířit závazná kritéria pro výkon efektivních inspekcí a dohledu členských států na širší soubor právních předpisů EU v oblasti životního prostředí a vytvořit doplňkovou kapacitu na úrovni EU opírající se o síť odborníků za účelem řešení situací, v nichž existují odůvodněné obavy;
- d) vytvořit na vnitrostátní úrovni jednotné a účinné mechanismy vyřizování stížností na provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí;
- e) zajistit, aby vnitrostátní předpisy o přístupu ke spravedlnosti vycházely z judikatury Soudního dvora Evropské unie, a podpořit mimosoudní řešení sporů jako prostředek ke smírnému řešení sporů v oblasti životního prostředí.

Prioritní cíl č. 5: Zlepšit faktickou základnu pro politiku v oblasti životního prostředí

- 64. Fakta pro politiku EU v oblasti životního prostředí jsou založena na monitorování životního prostředí, environmentálních údajích, ukazatelích a posouzeních spojených s prováděním právních předpisů EU, jakož i na formálním vědeckém výzkumu a vědeckých iniciativách občanů. V rozšíření této faktické základny bylo dosaženo výrazného pokroku stejně jako ve zvyšování povědomí a důvěry tvůrců politik a veřejnosti v přístup k politice založený na prokázaných faktech, který usnadňuje jejich porozumění složitým environmentálním a společenským problémům.
- 65. Měla by být přijata opatření na úrovni EU a na mezinárodní úrovni zaměřená na další posílení a lepší propojení vědy a politiky v oblasti životního prostředí, např. jmenováním hlavních vědeckých poradců, což Komise a některé členské státy již učinily.
- 66. Tempo současného vývoje a nejistota provázející pravděpodobné budoucí trendy však vyžadují další kroky k zachování a posílení této faktické základny, aby bylo zajištěno, že politika v EU bude i nadále vycházet z důkladného porozumění stavu životního prostředí, možností reakce a jejich důsledků.
- 67. V posledních desetiletích se zlepšil sběr a využívání informací a statistických údajů o životním prostředí nejen na úrovni EU a členských států, ale i v celosvětovém měřítku. Sběr a kvalita údajů se však stále velmi různí a nepřehledné množství zdrojů může přístup k těmto údajům ztížit. Z tohoto důvodu jsou nezbytné soustavné investice pro zajištění toho, aby ti, kdo jsou zapojeni do tvorby a provádění politik, měli k dispozici spolehlivé, srovnatelné a zaručeně kvalitní údaje a ukazatele. Systémy informací o životním prostředí musí být navrženy tak, aby umožňovaly snadné začlenění aktuálních informací o nových tématech.
- 68. Další uplatňování zásady „vytvořit jednou, používat často“ zakotvené v systému sdílení informací o životním prostředí⁶³ a další provádění společných přístupů a norem získávání a porovnávání prostorových informací v rámci systémů INSPIRE⁶⁴

⁶³ KOM(2008) 46, Úř. věst. C 118 ze dne 15.5.2008.

⁶⁴ Směrnice 2007/2/ES o infrastruktuře pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE), Úř. věst. L 108 ze dne 25.4.2007.

a GMES⁶⁵ pomůže předejít zdvojování úsilí a odstraní zbytečnou administrativní zátěž veřejných orgánů, čemuž napomůže i snaha o zefektivnění povinností podávání zpráv podle různých právních předpisů. Členské státy by měly informace shromážděné pro účely posouzení dopadů plánů, programů a projektů na životní prostředí (např. prostřednictvím posuzování vlivů na životní prostředí nebo strategického posuzování vlivů) více zpřístupnit veřejnosti.

69. Ve znalostech lze stále pozorovat zásadní nedostatky a některé z nich se přímo týkají prioritních cílů tohoto programu. Investice do dalšího výzkumu, který tyto nedostatky odstraní, jsou tedy nezbytné pro to, aby veřejné orgány a podniky měly solidní základ pro přijímání rozhodnutí plně odrážejících skutečné sociální, ekonomické a environmentální přínosy a náklady. Nejpatrnější jsou čtyři nedostatky:

- Pokročilý výzkum, který odstraní nedostatky v údajích a znalostech, a odpovídající nástroje modelování jsou nezbytné pro lepší pochopení složitých otázek souvisejících se změnami životního prostředí, jako je změna klimatu a dopady katastrof, důsledky úbytku druhů pro ekosystémové služby, environmentální prahové hodnoty a ekologické body zlomu. Ačkoli dostupné důkazy plně opodstatňují předběžná opatření přijatá v těchto oblastech, vývoj nejvhodnějších řešení bude podpořen dalším výzkumem mezních možností naší planety, systémových rizik a schopnosti naší společnosti se s nimi vyrovnat. To by mělo zahrnovat investice do odstraňování nedostatků v údajích a znalostech, mapování a posuzování ekosystémových služeb a porozumění podpůrné úloze, kterou v jejich případě sehrává biologická rozmanitost, a dále tomu, jak se přizpůsobují změně klimatu.
- Přejít k zelené ekonomice podporující začlenění vyžaduje náležité uvážení interakce sociálně-ekonomických a environmentálních faktorů. Lepší porozumění udržitelným modelům spotřeby a výroby a tomu, jak přesněji zohledňovat náklady vyplývající z přijetí nebo nepřijetí opatření, jak změny v chování jednotlivců nebo společnosti přispívají k výsledkům v oblasti ochrany životního prostředí a jak životní prostředí v Evropě ovlivňují globální megatrendy, může pomoci lépe orientovat politické iniciativy na účinnější využívání zdrojů a zmírňování tlaků na životní prostředí.
- Důsledky endokrinních disruptorů, směsí, chemických látek ve výrobcích a nanomateriálů pro lidské zdraví a životní prostředí stále obklopuje nejistota. Odstranění těchto nedostatků může urychlit rozhodování a umožnit další rozvoj *acquis* týkajícího se chemických látek s cílem zaměřit se na problematické oblasti a zároveň podnítit udržitelnější používání chemických látek. Lepší porozumění environmentálním faktorům ovlivňujícím lidské zdraví by umožnilo přijetí preventivních politických opatření.
- Aby všechna odvětví mohla přispět k úsilí o boj proti změně klimatu, je nutné vytvořit jasný přehled o měření emisí skleníkových plynů, monitorování těchto emisí a sběru údajů o těchto emisích, neboť tyto činnosti jsou v současné době v klíčových odvětvích, jako je zemědělství, neúplné.

⁶⁵ Nařízení (EU) č. 911/2010 o globálním monitoringu životního prostředí a bezpečnosti (GMES), Úř. věst. L 276 ze dne 20.10.2010.

Iniciativa Horizont 2020 umožní soustředit výzkumné úsilí a uvolnit evropský potenciál inovací tím, že spojí zdroje a znalosti z různých oblastí a oborů jak v rámci EU, tak na mezinárodní úrovni.

70. Otázky, jež se nově objevují v souvislosti s tím, že rychlý vývoj technologií předbíhá vývoj politický, např. v případě nanomateriálů nebo nekonvenčních zdrojů energie, zachycování a uchovávání uhlíku a elektromagnetických vln, přinášejí problémy v oblasti řízení rizik a mohou vést ke střetu zájmů či potřeb a různým očekáváním. To může způsobit větší obavy veřejnosti a její možnou zdrženlivost vůči novým technologiím. Je proto třeba vést širší, explicitní společenskou debatu o environmentálních rizicích a možných kompromisech, jež jsme ochotni akceptovat vzhledem k mnohdy neúplným nebo nejistým informacím o nových rizicích a způsobu, jak s nimi nakládat. Systematický přístup k řízení environmentálních rizik zlepší schopnost EU zaznamenávat technologický vývoj a včas na něj reagovat a zároveň poskytovat potřebné ujištění veřejnosti.
71. S cílem zlepšit faktickou základnu pro politiku v oblasti životního prostředí program zajistí, aby do roku 2020:
- a) tvůrci politik a podniky měli lepší základ pro vývoj a provádění politiky v oblasti životního prostředí a klimatu, včetně měření nákladů a přínosů;
 - b) naše porozumění novým rizikům v oblasti životního prostředí a klimatu a naše schopnost tato rizika hodnotit a řídit doznala značného zlepšení;
 - c) bylo posíleno propojení politiky a vědy v oblasti životního prostředí.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

- a) koordinovat výzkumné úsilí na úrovni EU a členských států a soustředit je na řešení klíčových nedostatků ve znalostech o životním prostředí, včetně rizik environmentálních bodů zlomu;
- b) přijmout systematický přístup k řízení rizik;
- c) zjednodušit, zefektivnit a modernizovat sběr, řízení a sdílení údajů a informací o životním prostředí a změně klimatu.

Prioritní cíl č. 6: Zajistit investice pro politiku v oblasti životního prostředí a klimatu a správně nastavit ceny

72. Úsilí nezbytné k dosažení výše uvedených cílů si vyžádá odpovídající investice z veřejných a soukromých zdrojů. Přestože se mnoho zemí snaží vyrovnat s hospodářskou a finanční krizí, potřeba hospodářských reforem a snížení veřejného dluhu zároveň nabízejí nové příležitosti k rychlému přechodu na nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje.
73. Přilákání investic do některých oblastí je v současné době obtížné, protože neexistují cenové signály z trhu nebo existují jen cenové signály zkreslené, vyplývající z toho, že nebyly řádně zohledněny náklady na ochranu životního prostředí nebo že byly přiděleny veřejné dotace na činnosti škodlivé pro životní prostředí.

74. Unie a členské státy budou muset nastolit vhodné podmínky pro zajištění toho, aby byly řádně řešeny vnější faktory životního prostředí a aby soukromý sektor získával správné tržní signály při řádném zohlednění všech nepříznivých sociálních dopadů. To bude znamenat systematictější uplatňování zásady „znečišťovatel platí“ postupným ukončováním dotací, které škodí životnímu prostředí, a přesunem daňové zátěže z trhu práce na znečištění. Jelikož přírodní zdroje jsou stále vzácnější, ekonomické výnosy a zisky spojené s jejich vlastnictvím nebo výhradním využíváním se mohou zvýšit. Veřejná intervence, která zajistí, aby tyto výnosy nebyly nadměrné a aby byly zohledněny vnější faktory, povede k účinnějšímu využívání těchto zdrojů, napomůže předcházet narušení trhu a bude zdrojem veřejných příjmů. V rámci evropského semestru budou sledovány priority v oblasti životního prostředí a klimatu, budou-li mít význam pro perspektivu udržitelného růstu jednotlivých členských států, jimž jsou určena specifická doporučení. Na úrovni EU a na úrovni vnitrostátní by měly být ve větší míře využívány další tržní nástroje, např. platby za ekosystémové služby, podporující zapojení soukromého sektoru a udržitelnou správu přírodního bohatství.
75. Soukromý sektor by měl být rovněž vybízen k tomu, aby využil příležitostí, které mu nabízí nový finanční rámec EU, k většímu zapojení do společného úsilí o dosažení cílů v oblasti životního prostředí a klimatu, zejména ve vztahu k ekologickým inovacím a zavádění nových technologií s konkrétním zaměřením na malé a střední podniky. V rámci evropského inovačního partnerství by měly být podporovány iniciativy veřejného a soukromého sektoru týkající se ekologických inovací, např. inovační partnerství v oblasti vodohospodářství⁶⁶. Díky novému rámci pro inovační finanční nástroje by měl být soukromému sektoru usnadněn přístup k financování investic do životního prostředí – zejména pokud jde o biologickou rozmanitost a změnu klimatu. Evropské podniky by pak měly být vybízeny i k tomu, aby informace o životním prostředí zveřejňovaly v rámci svého finančního výkaznictví, a to ve větší míře, než jakou od nich požadují stávající právní předpisy EU⁶⁷.
76. Komise ve svých návrzích víceletého finančního rámce EU na období 2014–2020 posílila přednostní začlenění cílů v oblasti životního prostředí a klimatu do všech finančních nástrojů EU, aby členským státům umožnila dosáhnout souvisejících cílů. Zároveň navrhla zvýšit výdaje související s oblastí klimatu na nejméně 20 % z celkového rozpočtu. V klíčových oblastech politiky, jako je zemědělství, Komise navrhla zvýšit pobídky zemědělcům k poskytování veřejných statků a služeb prospěšných pro životní prostředí, které odpovídají podmínkám vztahujícím se k životnímu prostředí. Pokud tyto návrhy budou přijaty, politiky EU budou sladěny se soudržnými finančními zdroji určenými k provádění a další finanční prostředky budou k dispozici v oblasti životního prostředí a změny klimatu. Společně pak efektivně zajistí konkrétní a konzistentní přínos na místní a regionální úrovni.
77. Kromě výše uvedeného začleňování umožní zahrnutí „integrovaných projektů“ do programu LIFE finanční prostředky na podporu opatření v oblasti životního prostředí

⁶⁶ COM(2012) 216.

⁶⁷ KOM(2011) 681, Úř. věst. C 37 ze dne 10.2.2012.

a klimatu kombinovat a uvést je do většího souladu s politickými prioritami strategičtějším a nákladově efektivnějším způsobem.

78. Dalším zdrojem investic je navýšený kapitál poskytnutý Evropské investiční bance (EIB) v rámci Paktu pro růst a zaměstnanost z roku 2012⁶⁸.
79. Zkušenosti získané během programového období 2007–2013 ukazují, že ačkoliv byly na životní prostředí vyčleněny značné finanční prostředky, jejich využití na národní a regionální úrovni je velmi nerovnoměrné, což potenciálně ohrožuje dosažení dohodnutých cílů. Aby se tato zkušenost neopakovala, měly by členské státy začlenit cíle v oblasti životního prostředí a klimatu do svých strategií financování a programů pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost, rozvoj venkova a námořní politiku, dát prioritu včasnému vynakládání finančních prostředků na potřeby životního prostředí a změny klimatu a posílit pravomoc prováděcích orgánů k zajištění nákladově efektivních a udržitelných investic s cílem zajistit přiměřenou a nezbytnou finanční podporu investic do těchto oblastí.
80. Kromě toho je obtížné zpětně sledovat výdaje na biologickou rozmanitost a oblast klimatu. K posouzení pokroku dosaženého při plnění těchto cílů by měl být vytvořen systém zpětného sledování a vykazování na základě metodiky OECD („ukazatele z Ria“). To je důležité z hlediska celkového úsilí, jež EU vynakládá v souvislosti s mnohostrannými dohodami v oblasti změny klimatu a biologické rozmanitosti. V tomto ohledu EU přispěje k mezivládnímu procesu zahájenému na summitu Rio+20 s cílem posoudit potřebu finančních prostředků a navrhnout možnosti pro vytvoření efektivní strategie financování udržitelného rozvoje.
81. Nadále by se mělo pracovat na vývoji ukazatelů nutných ke sledování ekonomického pokroku, které doplňují HDP a jdou nad jeho rámec. Zajištění transparentních, udržitelných investic závisí na řádném ocenění environmentálních statků. Pro politická a investiční rozhodnutí bude zapotřebí dalšího úsilí při stanovení hodnoty našich ekosystémů a vyčíslování nákladů na jejich vyčerpávání, jakož i odpovídajících pobídek. Bude třeba zintenzívnit práci na vytvoření systému environmentálních účtů, včetně fyzických a peněžních účtů pro přírodní bohatství a ekosystémové služby. To je v souladu se závěrem summitu Rio+20, který uznává potřebu širších měřítek pokroku umožňujících měřit dobré životní podmínky a udržitelnost, jež by doplnila hrubý domácí produkt.
82. S cílem zabezpečit investice pro politiku v oblasti životního prostředí a klimatu a správně nastavit ceny program zajistí, aby do roku 2020:
- a) bylo cílů politiky v oblasti životního prostředí a klimatu dosaženo nákladově efektivním způsobem a aby tyto cíle byly zaštitěny odpovídajícím financováním;
 - b) byly zvýšeny finanční prostředky soukromého sektoru určené na výdaje související s životním prostředím a oblastí klimatu.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

⁶⁸

EUCO 76/12.

- a) uspořádat postupné ukončení dotací, které škodí životnímu prostředí, zvýšit používání tržních nástrojů, včetně zdanění, stanovení cen a účtování poplatků, a rozšířit trhy s environmentálními výrobky a službami, a to s náležitým ohledem na nepříznivé sociální dopady;
- b) usnadnit přístup k inovačním finančním nástrojům a finančním prostředkům pro ekologické inovace;
- c) odpovídajícím způsobem zohlednit priority politiky v oblasti životního prostředí a klimatu s cílem podpořit hospodářskou, sociální a územní soudržnost;
- d) vyvíjet patřičné úsilí o plné a účinné vynakládání dostupných finančních prostředků Unie na environmentální opatření, mimo jiné výrazným zlepšením jejich každoročního využívání podle víceletého finančního rámce Unie na období 2014–2020 a vyčleněním 20 % rozpočtových prostředků na zmírnění dopadů změny klimatu a přizpůsobení se této změně, a to přednostním začleněním opatření v oblasti klimatu a jejich propojením s jasnými referenčními hodnotami, stanovenými cíli, sledováním a podáváním zpráv;
- e) do roku 2014 vytvořit a používat systém vykazování a zpětného sledování výdajů souvisejících se životním prostředím v rozpočtu EU, zejména v oblasti změny klimatu a biologické rozmanitosti;
- f) začlenit hlediska životního prostředí a klimatu do procesu evropského semestru, má-li to význam pro výhledy jednotlivých členských států na udržitelný růst a je-li to vhodné pro specifická doporučení jednotlivým zemím;
- g) vytvořit a uplatňovat alternativní ukazatele, které doplňují HDP a jdou nad jeho rámec, s cílem sledovat udržitelnost našeho pokroku a pokračovat v začleňování ekonomických ukazatelů do ukazatelů environmentálních a sociálních, včetně účetnictví pro přírodní bohatství.

Prioritní cíl č. 7: Zlepšit začlenění problematiky životního prostředí a soudržnost politik

83. Ačkoli zahrnutí požadavků na ochranu životního prostředí do jiných politik a činností EU požaduje Smlouva již od roku 1997, celkový stav životního prostředí v Evropě naznačuje, že byt' je dosavadní pokrok v některých oblastech chválehodný, nepostačuje ke zvrácení všech negativních trendů. Dosažení mnoha prioritních cílů tohoto programu si vyžádá ještě efektivnější začlenění hledisek životního prostředí a klimatu do jiných politik, jakož i soudržnější, společné politické přístupy, které přinášejí mnohé výhody. To by mělo přispět k tomu, aby složité kompromisy byly řešeny v rané fázi, a nikoli ve fázi provádění, a aby bylo možné efektivněji mírnit nevyhnutelné dopady. Účinným nástrojem, který zajistí, aby požadavky na ochranu životního prostředí byly začleněny do plánů a programů, jakož i projektů, je správné uplatňování směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí⁶⁹ a

⁶⁹ Směrnice 2001/42/ES, Úř. věst L 197 ze dne 21.7.2001.

směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí⁷⁰. Obzvláště důležitou úlohu při posuzování dopadů na životní prostředí a při ochraně, zachovávání a zvětšování přírodního bohatství, mimo jiné za účelem dosažení větší odolnosti vůči dopadům změny klimatu a přírodním katastrofám, plní místní a regionální orgány, jež zpravidla odpovídají za rozhodování o využití půdy a mořských oblastí.

84. Zamýšlené rozšíření energetických a dopravních sítí, včetně infrastruktury na moři, bude muset být slučitelné s potřebami a povinnostmi v oblasti ochrany přírody a přizpůsobení se změnám klimatu. Začlenění zelené infrastruktury do příslušných plánů a programů může pomoci překonat fragmentaci stanovišť a zachovat nebo obnovit ekologickou propojenost, zvýšit odolnost ekosystémů, a tím zajistit trvalé poskytování ekosystémových služeb, včetně sekvestrace uhlíku a přizpůsobení se změnám klimatu, a zároveň vytvářet zdravější životní prostředí a rekreační oblasti ku prospěchu člověka.
85. Tento program zahrnuje řadu prioritních cílů, jež mají toto začlenění posílit. Komise do svých návrhů reforem SZP, SRP, politiky v oblasti transevropských sítí (TEN) a politiky soudržnosti zahrnula opatření, která začlenění problematiky životního prostředí a udržitelnosti více podporují. Aby byl tento program úspěšný, měly by tyto politiky nadále přispívat k plnění cílů souvisejících se životním prostředím. Podobně platí, že úsilí primárně zaměřené na zlepšení stavu životního prostředí by mělo být pokud možno vynakládáno tak, aby byl zajištěn související přínos i pro jiné politiky. Například cílem snahy o obnovu ekosystémů může být pomoc stanovištím a druhům a sekvestrace oxidu uhličitého, a zároveň lepší poskytování ekosystémových služeb životně důležitých pro řadu hospodářských odvětví, např. opylování nebo čištění vody v zemědělství, a vytváření zelených pracovních míst.
86. S cílem zlepšit začlenění problematiky životního prostředí a soudržnost politik program zajistí, aby do roku 2020:
- a) odvětvové politiky na úrovni EU a členských států byly vytvářeny a prováděny způsobem, který podporuje příslušné cíle související se životním prostředím a klimatem.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

- a) začlenit podmínky a pobídky související se životním prostředím a klimatem do politických iniciativ, včetně přezkumů a reforem stávající politiky, jakož i do nových iniciativ na úrovni EU a členských států;
- b) provádět systematická posouzení *ex-ante* týkající se environmentálních, sociálních a ekonomických dopadů politických iniciativ na úrovni EU a členských států s cílem zajistit jejich soudržnost a efektivnost.

REAKCE NA MÍSTNÍ, REGIONÁLNÍ A CELOSVĚTOVÉ VÝZVY

⁷⁰ Směrnice 85/337/EHS, Úř. věst. L 175 ze dne 5.7.1985.

Prioritní cíl č. 8: Posílit udržitelnost měst EU

87. EU je hustě osídlená a je pravděpodobné, že do roku 2020 bude 80 % populace EU žít v městských a příměstských oblastech. Kvalita života tak bude přímo ovlivněna stavem životního prostředí ve městech. Dopady měst na životní prostředí se projevují i daleko za jejich fyzickými hranicemi, neboť města jsou v uspokojování poptávky po potravinách, energii, prostoru a zdrojích a v nakládání s odpadem do značné míry odkázána na příměstské a venkovské regiony.
88. Většina měst čelí řadě společných hlavních environmentálních problémů, mezi něž patří špatná kvalita ovzduší, vysoké úrovně hluku, emise skleníkových plynů, nedostatek vody, povodně a bouře, kontaminované lokality, opuštěné a chátrající průmyslové pozemky nebo objekty (brownfields) a odpad. Města EU však zároveň udávají směr udržitelnému rozvoji měst a často jsou průkopníky inovačních řešení problémů v oblasti životního prostředí⁷¹. Stále větší počet evropských měst činí udržitelnost životního prostředí ústředním tématem svých strategií rozvoje.
89. Občané EU, měšťané i venkované, pocítují výhody řady politik a iniciativ EU, které podporují udržitelný rozvoj městských oblastí. K tomu je však zapotřebí efektivní a účinné koordinace různých úrovní správy a přeshraniční koordinace různých správ, jakož i systematického zapojování regionálních a místních orgánů do plánování, tvorby a vývoje politik, jež mají na kvalitu životního prostředí ve městech vliv. K tomu by napomohlo posílení mechanismů koordinace na národní a regionální úrovni navržených na základě společného strategického rámce pro další období financování a vytvoření „platformy pro rozvoj měst“⁷², jež by zároveň zapojilo více skupin zúčastněných stran a širokou veřejnost do rozhodování, které se jich týká. Místní a regionální orgány rovněž pocítí výhody dalšího vývoje nástrojů pro efektivnější sběr a správu údajů o životním prostředí a pro snazší výměnu informací a osvědčených postupů, jakož i snah o lepší provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí na unijní, národní a místní úrovni⁷³. To je v souladu se závazkem summitu Rio+20 podporovat integrovaný přístup k plánování, výstavbě a udržitelnému řízení měst a městských usedlostí. Zásadní význam pro to, aby městské komunity nabízely udržitelné, účinné a zdravé prostředí pro život a práci, mají integrované přístupy k územnímu plánování měst, které plně zohledňují dlouhodobé otázky životního prostředí spolu s ekonomickými a sociálními výzvami.
90. EU by měla nadále prosazovat a případně rozšířit stávající iniciativy podporující inovace a osvědčené postupy ve městech, vytváření sítí a výměnu informací mezi nimi a povzbuzovat je k tomu, aby dávala najevo své vedoucí postavení v oblasti udržitelného rozvoje⁷⁴. Orgány EU a členské státy by měly usnadnit a podpořit vynakládání finančních prostředků EU, které jsou dostupné v rámci politiky soudržnosti a jiných fondů, na podporu měst v jejich snaze o posílení svého

⁷¹ Viz například zpráva „Cities of tomorrow“ („Města zítřka“) (Evropská komise, 2011) a dokument SWD(2012) 101.

⁷² KOM(2011) 615, Úř. věst. C 37 ze dne 10.2.2012.

⁷³ Například evropský systém informací o vodě (WISE), evropský informační systém pro biologickou rozmanitost (BISE) a evropská platforma pro přizpůsobení se změně klimatu (CLIMATE-ADAPT).

⁷⁴ Příkladem jsou evropské inovační partnerství pro inteligentní města a obce (C(2012) 4701), cena „Evropské zelené město“ a výzkumná iniciativa společného plánování „Městská Evropa“.

udržitelného rozvoje, zvyšování informovanosti a zapojení místních subjektů⁷⁵. Vypracování souboru kritérií udržitelnosti měst a shoda na těchto kritériích by těmto iniciativám dodaly společný referenční základ a podpořily by jednotný a integrovaný přístup k udržitelnému rozvoji měst.

91. S cílem posílit udržitelnost měst EU program zajistí, aby do roku 2020:

- a) většina měst v EU prováděla politiku udržitelného územního plánování a projektování měst.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

- a) vymezit a dohodnout soubor kritérií pro posuzování environmentální výkonnosti měst s ohledem na ekonomické a sociální dopady;
- b) zajistit, aby města měla informace o finančních prostředcích na opatření ke zlepšení svého udržitelného rozvoje a měla k těmto prostředkům přístup.

⁷⁵ Komise navrhla vyčlenit nejméně 5 % z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) v každém členském státě na financování integrovaného udržitelného rozvoje měst.

Prioritní cíl č. 9: Zvýšit efektivnost EU při řešení regionálních a celosvětových problémů v oblasti životního prostředí a klimatu

92. Udržitelnost životního prostředí je klíčem ke snížení chudoby a zajištění kvality života a hospodářského růstu⁷⁶. Na summitu Rio+20 světoví lídři obnovili svůj závazek k udržitelnému rozvoji a uznali, že zelená ekonomika podporující začlenění je důležitým nástrojem pro dosažení udržitelného rozvoje a že zdravé životní prostředí sehrává zásadní úlohu při zajišťování potravin a snižování chudoby. Vzhledem k tomu, že populace ve stále urbanizovanějším světě roste, bude se mezi tyto výzvy řadit přijetí nezbytných opatření v oblasti vody, oceánů, udržitelné půdy a ekosystémů, účinného využívání zdrojů (zejména odpadů), udržitelné energie a změny klimatu, mimo jiné postupným ukončováním dotací na fosilní paliva. Bude je třeba řešit individuálními přístupy na místní, národní nebo unijní úrovni, jakož i odhodlaným zapojením do mezinárodních snah o to, nalézt řešení potřebná k zajištění udržitelného rozvoje v celosvětovém měřítku.
93. Výsledky summitu Rio+20 bude nutno zohlednit ve vnitřních a vnějších politických prioritách Unie a jejích členských států. Unie by rovněž měla podpořit vytvoření politického fóra na vysoké úrovni, které postupně nahradí Komisi pro udržitelný rozvoj a bude sledovat provádění výsledků summitu Rio+20.
94. Mnoha prioritních cílů stanovených v tomto programu lze plně dosáhnout pouze v rámci globálního přístupu a ve spolupráci s partnerskými zeměmi. Právě proto by se Unie a její členské státy měly přesvědčivým, soustředěným, jednotným a konzistentním způsobem angažovat v příslušných mezinárodních, regionálních a dvoustranných procesech. Měly by nadále podporovat efektivní rámec založený na pravidlech pro globální politiku životního prostředí, doplněný o efektivnější, strategický přístup, v jehož rámci jsou dvoustranný a regionální politický dialog a spolupráce přizpůsobeny strategickým partnerům Unie⁷⁷, kandidátským a sousedním zemím a rozvojovým zemím a který se opírá o odpovídající finanční prostředky.
95. Období, na něž se tento program vztahuje, odpovídá klíčovým fázím mezinárodní politiky v oblasti klimatu, biologické rozmanitosti a chemických látek. Aby nedošlo k překročení prahové hodnoty 2° C, musí být celosvětové emise skleníkových plynů sníženy do roku 2050 nejméně o 50 % oproti úrovni emisí z roku 1990. Smluvní strany Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC) se ovšem zavázaly, že z celkového množství emisí požadovaného do roku 2020 sníží pouze polovinu⁷⁸. Nebudou-li v celosvětovém měřítku přijata rozhodnější opatření, je nepravděpodobné, že změna klimatu bude zmírněna. I ten nejoptimističtější scénář předpokládá, že státy budou stále více čelit nevyhnutelným dopadům změny klimatu v důsledku historických emisí skleníkových plynů a že si budou muset vytvořit strategii, jak se této změně přizpůsobit. Podle Durbanské platformy pro posílenou činnost má být do roku 2015 sjednána a od roku 2020 prováděna komplexní a

⁷⁶ Zpráva o lidském rozvoji (UNDP, 2011).

⁷⁷ Brazílie, Čína, Indie, Japonsko, Jižní Afrika, Jižní Korea, Kanada, Mexiko, Rusko, Spojené státy a jiné země G20 (tj. Argentina, Austrálie, Indonésie, Saúdská Arábie a Turecko).

⁷⁸ „Bridging the emissions gap“ („Vyrovnání nedostatečného úsilí při snižování emisí“) (UNEP, 2011)

rozsáhlá dohoda platná pro všechny. EU bude nadále aktivně zapojena jak do tohoto procesu, tak do diskusí o tom, jak překlenout rozdíly mezi stávajícími závazky rozvinutých a rozvojových zemí ke snižování emisí, a o opatřeních nezbytných k zachování trendu snižování emisí, který je s cílem nepřekročit hranici 2°C slučitelný. Ke snížení emisí skleníkových plynů, a tím k boji proti změně klimatu by rovněž měla přispět opatření přijatá v návaznosti na summit Rio+20. Souběžně s tím by EU měla udržovat a nadále posilovat partnerství v oblasti změny klimatu se strategickými partnery a přijmout další opatření k přednostnímu začleňování hledisek životního prostředí a klimatu do své rozvojové politiky.

96. Základem pro zastavení a případné zvrácení úbytku biologické rozmanitosti po celém světě je dodržení globálních cílů v oblasti biologické rozmanitosti⁷⁹, jež byly stanoveny v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD), do roku 2020. EU k těmto snahám přispěje svým dílem mimo jiné tím, že dodrží cíl zdvojnásobit do roku 2015 finanční prostředky na biologickou rozmanitost určené rozvojovým zemím a tuto úroveň zachovat až do roku 2020⁸⁰. Na rok 2020 byl již také stanoven globální cíl v oblasti řízení rizik, která představují chemické látky. EU bude nadále plnit aktivní a konstruktivní úlohu tak, aby tyto procesy byly úspěšně završeny.
97. EU má dobré výsledky, pokud jde o členství v mnohostranných dohodách o životním prostředí (MEA), přestože řada členských států klíčové dohody dosud neratifikovala. To oslabuje důvěryhodnost EU v souvisejících jednáních. Členské státy a EU by měly zajistit včasnou ratifikaci všech dohod MEA, které podepsaly.
98. EU by rovněž měla využít svou pozici jednoho z největších trhů na světě k prosazování politiky a přístupů zmírňujících tlak na celosvětovou základnu přírodních zdrojů. Toho lze docílit změnou modelů spotřeby a výroby a tím, aby politika v oblasti obchodu a vnitřního trhu podporovala dosažení cílů v oblasti životního prostředí a klimatu a vytvářela pro další země pobídky k modernizaci a prosazování jejich environmentálních regulačních rámců a norem. EU bude nadále podporovat udržitelný rozvoj vyjednáváním a prováděním specifických ustanovení ve svých mezinárodních obchodních dohodách a měla by zvážit jiné možnosti politiky, které sníží dopad spotřeby EU na životní prostředí ve třetích zemích. Příkladem této možnosti politiky jsou dvoustranná partnerství při prosazování práva, správy a obchodu v oblasti lesnictví (FLEGT), jež vytvářejí rámec pro to, aby se z partnerských zemí dostávalo na trh EU pouze legálně vytěžené dřevo.
99. EU by měla nadále podporovat obchodní praktiky šetrné k životnímu prostředí. Nové povinnosti vyplývající z iniciativy EU o sociální odpovědnosti podniků⁸¹, které kotovaným a velkým nekotovaným těžebním a dřevařským společnostem ukládají povinnost hlásit platby poukázané vládám, povedou k větší transparentnosti a odpovědnosti při využívání přírodních zdrojů. Jako hlavní poskytovatel environmentálních výrobků a služeb by EU měla prosazovat globální zelené standardy, zónu volného obchodu s environmentálními výrobky a službami, zavádění dalších technologií šetrných k životnímu prostředí a klimatu, ochranu investic a práv duševního vlastnictví a mezinárodní výměnu osvědčených postupů.

⁷⁹ Strategický plán pro biologickou rozmanitost na období 2011–2020 v rámci úmluvy CBD.

⁸⁰ Rozhodnutí v rámci úmluvy CBD XI/4.

⁸¹ Návrh na revizi směrnice o průhlednosti, KOM(2011) 683, a směrnice o účetnictví, KOM(201) 684.

100. S cílem zvýšit efektivnost EU při řešení regionálních a celosvětových problémů v oblasti životního prostředí a klimatu program zajistí, aby do roku 2020:

- a) byly výsledky summitu Rio+20 plně začleněny do vnějších politik EU a aby EU účinně přispívala k celosvětovému úsilí o provádění dohodnutých závazků, včetně závazků přijatých podle úmluv z Ria;
- b) EU efektivně podporovala národní, regionální a mezinárodní snahy o řešení problémů v oblasti životního prostředí a klimatu a o zajištění udržitelného rozvoje;
- c) byl zmírněn dopad spotřeby v EU na životní prostředí za jejími hranicemi.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména:

- a) pracovat na přijetí cílů v oblasti udržitelného rozvoje, které: a) se zaměřují na prioritní oblasti zelené ekonomiky podporující začlenění a širší cíle v oblasti udržitelného rozvoje, jako je energetika, vodohospodářství, zajišťování potravin, oceány a udržitelná spotřeba a výroba, jakož i na průřezové otázky, jako je spravedlnost, sociální začlenění, důstojné pracovní podmínky, právní stát a řádná správa věcí veřejných; b) jsou všeobecně uplatnitelné, neboť pokrývají všechny tři oblasti udržitelného rozvoje; c) jsou doprovázeny cíli a ukazateli, na jejichž základě jsou posuzovány, a které d) jsou v souladu s rámcem rozvoje po roce 2015, jsou do tohoto rámce začleněny a podporují opatření v oblasti klimatu;
- b) pracovat na efektivnější struktuře OSN pro udržitelný rozvoj posílením programu UNEP v souladu s výsledky summitu Rio+20, a zároveň nadále usilovat o povýšení programu UNEP na agenturu OSN a podporovat probíhající snahy o větší součinnost mezi mnohostrannými dohodami o životním prostředí;
- c) posílit dopad různých zdrojů financování, včetně daní a mobilizace domácích zdrojů soukromých investic a nových a inovačních zdrojů, a vytvářet možnosti využití rozvojové pomoci pro zajištění pákového efektu těchto jiných zdrojů financování v rámci strategie financování udržitelného rozvoje vytyčené v Riu a v politikách EU, včetně mezinárodních závazků k financování politiky v oblasti klimatu a biologické rozmanitosti;
- d) strategičtěji jednat s partnerskými zeměmi. Součástí toho by mělo být soustředění spolupráce: 1) se strategickými partnery na podporu osvědčených postupů v domácí politice a právních předpisech v oblasti životního prostředí a na jejich sbližování při mnohostranných jednáních o životním prostředí; 2) se zeměmi, na něž se vztahuje evropská politika sousedství, na postupné sbližování s hlavní politikou a právními předpisy EU v oblasti životního prostředí a klimatu a na posilování spolupráce při řešení regionálních problémů v oblasti životního prostředí a klimatu; 3) s rozvojovými zeměmi na podpoře jejich úsilí o ochranu životního prostředí, boj proti změně klimatu a zmírňování následků přírodních katastrof a na provádění mezinárodních závazků v oblasti životního prostředí, a přispět tak k omezování chudoby a udržitelnému rozvoji;

- e) zapojit se jednotněji, aktivněji a účinněji do mnohostranných procesů v oblasti životního prostředí, včetně úmluvy UNFCCC, CBD a úmluvy o chemických látkách, jakož i do dalších příslušných fór, např. Mezinárodní organizace pro civilní letectví a Mezinárodní námořní organizace, s cílem zajistit splnění závazků pro rok 2020 na úrovni EU i na úrovni celosvětové a dohodnout se na mezinárodních opatřeních, která je třeba přijmout po roce 2020;
- f) ratifikovat všechny hlavní mnohostranné dohody o životním prostředí s dostatečným předstihem do roku 2020;
- g) posoudit v globálních souvislostech dopad spotřeby potravinářských a nepotravinářských komodit v EU na životní prostředí a možné reakce na tento dopad.

SLEDOVÁNÍ POKROKU

- 101. Komise zajistí, aby provádění programu bylo monitorováno v rámci pravidelného sledování v souvislosti se strategií Evropa 2020. Do roku 2020 bude program vyhodnocen především na základě zprávy agentury EEA o stavu životního prostředí.
- 102. Mezi ukazatele používané ke sledování pokroku dosaženého při plnění prioritních cílů patří ukazatele, jež agentura EEA používá ke sledování stavu životního prostředí, a ukazatele ke sledování stavu provádění stávajících cílů a právních předpisů v oblasti životního prostředí a klimatu, včetně cílů v oblasti klimatu a energetiky, biologické rozmanitosti a účinného využívání zdrojů. Další ukazatele k měření celkového pokroku dosaženého při přechodu na evropské hospodářství a společnost účinně využívající zdroje a jeho příspěvku k prosperitě a dobrým životním podmínkám budou vypracovány ve spolupráci se zúčastněnými stranami v rámci plánu pro Evropu účinněji využívající zdroje.